

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Česká republika a euro

Matěj Urban

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Matěj Urban

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Česká republika a euro

Název anglicky

Czech Republic and the euro

Cíle práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení teoretického procesu zavedení eura v České republice.

Vedlejších cílů práce je několik. Patří mezi ně přiblížení a posouzení implementace eura v dosavadních členských státech eurozóny, a to za pomoci zkoumání jednotlivých konvergenčních kritérií (např. zabýváním se jejich vhodností, popř. nevhodností) a vyhodnocení jejich plnění členskými státy včetně uvedení použitých scénářů při implementaci eura. Dalším vedlejším cílem je vyhodnocení, zda by Česká republika splňovala konvergenční kritéria, a to od jejího vstupu do Evropské unie, přičemž součástí tohoto cíle je i informování o přístupu jednotlivých českých vlád k přijetí společné měny, o právních otázkách implementace a o volbě možného scénáře implementace. Třetím a posledním vedlejším cílem je analýza zkušeností se zavedením eura na Slovensku, která zahrnuje též pozitiva a negativa přechodu na společnou měnu euro.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou, přičemž první z nich bude zpracována ve formě literární rešerše. Metodika, která bude při zpracovávání bakalářské práce použita bude vycházet ze stanovených cílů.

V rámci teoretické části práce bude využita metoda deskripce, která spočívá v popsání a konstatování stavu určité problematiky. Zdrojem dat a informací pro tuto část práce bude převážně odborná literatura, Smlouva o Evropské unii, Eurostat a EMI Convergence Report 1998.

Druhá (praktická) část práce bude vycházet z elementárních zdrojů dat a informací, jimiž jsou programová prohlášení vlády ČR, národní plán ČR, Eurostat, Národní banka Slovenska, Štatistický úrad SR a příslušná odborná literatura. V této části bude využita nejen metoda deskripce, ale i metoda komparace (spočívající ve srovnávání určitých jevů nebo ukazatelů a uvažování o jejich podobnostech, popř. rozdílnostech) včetně

metody trendové (spočívající v hodnocení určitých ukazatelů v čase) a komparativní analýzy (spočívající ve srovnávání hodnot ukazatelů různých oblastí).

Doporučený rozsah práce

xxx

Klíčová slova

euro, konvergenční kritéria, Česká republika, EU, implementace, eurozóna, měnová unie, společná měna

Doporučené zdroje informací

DĚDEK, Oldřich. Doba eura: Úspěchy i nezdary společné evropské měny. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2014, s. 335. ISBN 978-80-7201-933-5.

DĚDEK, Oldřich. Historie evropské měnové integrace: Od národních měn k euru. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 260. ISBN 978-80-7400-076-8.

LACINA, Lubor a Petr ROZMAHEL. Euro: ano/ne?. 1. vydání. Praha: Alfa nakladatelství, 2010, s. 319. ISBN 978-80-87197-26-4.

LACINA, Lubor. Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 538. ISBN 978-80-7179-560-5.

SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna: Realizace hospodářské a měnové unie v EU. 1. vydání. Brno: Masaryková univerzita, 2009, s. 291. ISBN 978-80-210-5082-2.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Konzultant

xx

Elektronicky schváleno dne 27. 2. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 01. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Česká republika a euro" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 1. března 2021

Matěj Urban

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc. za vstřícný přístup, odborné vedení a užitečné rady, které mi napomohly k vypracování bakalářské práce.

Česká republika a euro

Abstrakt

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, přičemž první z nich je zpracována ve formě literární rešerše. První část práce se zaměřuje na vysvětlení problematiky implementace eura v členských státech EU, která zahrnuje mj. rozbor konvergenčních kritérií, jejich plnění a jejich vhodnosti. Nejprve jsou přiblížena konvergenční kritéria a vyhodnoceno jejich plnění, popř. neplnění členskými státy eurozóny. Následně je nastíněn vývoj vhodnosti konvergenčních kritérií v čase, a zároveň jsou uvedeny možné scénáře zavedení společné měny. Druhá část práce, označována jako část praktická, se věnuje přiblížení vývoje procesu zavedení eura v České republice (plnění podmínek, vládní přístupy, právní aspekty, způsob implementace) a analýze zkušeností se zavedením eura na Slovensku (průběh přijetí eura včetně s tím spojených pozitiv a negativ).

Klíčová slova: euro, konvergenční kritéria, Česká republika, EU, implementace, eurozóna, měnová unie, společná měna

Czech Republic and the euro

Abstract

This bachelor's thesis is split up to two main parts, first of which is written in the form of literary research. The first part aims to describe the complexities of euro implementation in the member countries of the EU, namely an analysis of convergence criteria, whether these criteria are being fulfilled and whether they are adequate. Firstly, convergence criteria and the question of their fulfilment by member states are introduced to the reader. Secondly, this thesis focuses on the development of adequacy of convergence criteria in time, while listing possible scenarios of the implementation of common currency. The second part of this bachelor's thesis, called the practical part, deals with the process of implementation of the euro in the Czech Republic (fulfilment of the conditions, stance of the government, the legal aspects, the method of implementation) and with analysis of the implementation of euro in Slovakia (the process of adoption of the euro and the pros and cons connected to it).

Keywords: euro, convergence criteria, Czech Republic, EU, implementation, eurozone, monetary union, common currency

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	15
3 Implementace eura v členských státech EU.....	16
3.1 Konvergenční kritéria.....	16
3.1.1 Kritérium cenové stability	16
3.1.2 Kritérium stavu veřejných financí	17
3.1.3 Kritérium dodržování normálního flukтуаčního rozpětí.....	18
3.1.4 Kritérium konvergence úrokových sazeb	19
3.2 Plnění konvergenčních kritérií	20
3.2.1 Zakládající státy měnové unie – plnění konvergenčních kritérií s komentářem 21	
3.2.2 Přistupující členské státy měnové unie – plnění konvergenčních kritérií s komentářem.....	24
3.3 (Ne)vhodnost konvergenčních kritérií	27
3.3.1 Situace před vznikem hospodářské a měnové unie	28
3.3.2 Situace po vzniku hospodářské a měnové unie.....	29
3.4 Scénáře zavedení společné měny	31
4 Přijetí eura v ČR	33
4.1 Plnění konvergenčních kritérií v ČR v časovém období 2005 až 2020	33
4.2 Vládní přístupy k implementaci společné měny	38
4.2.1 Právní aspekty implementace	41
4.2.2 Volba způsobu implementace	45
4.3 Zkušenosti Slovenska s přechodem na společnou měnu.....	47
4.3.1 Generální zákon a informační kampaň	47
4.3.2 Pozitiva a negativa zavedení eura na Slovensku	50
5 Závěr.....	62
6 Seznam použitých zdrojů	65
6.1 Odborná autorská literatura.....	65
6.2 Další prameny	65
6.3 Internetové zdroje.....	72
6.4 Zdroje obrázků	73

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Logo informační kampaně.....	49
Obrázek č. 2: Euro panáček	49

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Plnění konvergenčních kritérií zakládajícími státy měnové unie	21
Tabulka č. 2: Plnění konvergenčních kritérií přistupujícími členskými státy měnové unie	25
Tabulka č. 3: Plnění konvergenčních kritérií Českou republikou v letech 2005 až 2020....	33
Tabulka č. 4: Růst cen ve Visegrádské čtyřce a eurozóně	57

Seznam grafů

Graf č. 1: Kritérium cenové stability	36
Graf č. 2: Kritérium stavu veřejných financí I.....	36
Graf č. 3: Kritérium stavu veřejných financí II.....	37
Graf č. 4: Kritérium konvergence úrokových sazeb	38
Graf č. 5: Slovenský import a export	52
Graf č. 6: Zahraněční obchod Slovenské republiky.....	53
Graf č. 7: Vývoj přílivu PZI na Slovensku	54
Graf č. 8: Slovensko – vývoj HDP.....	55
Graf č. 9: Pro nebo proti společné měně euro?	61

Seznam použitých zkratk

EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
ECB	Evropská centrální banka
ERM II	Evropský mechanismus směnných kurzů II
HMÚ	Hospodářská a měnová unie
EMU	Evropská měnová unie

1 Úvod

Evropa jako územní celek zahrnuje 46 nezávislých států¹ z toho 27 z nich bylo k 1. březnu 2021 členy Evropské unie. Historie myšlenek a tendence mít určitou společnou měnu spadají již do druhé poloviny 20. století. Proces zavedení společné měny „euro“ na unijní úrovni souvisí s vývojem evropského společenství, resp. evropské hospodářské integrace. Na unijní úrovni tento proces můžeme označit de facto za ukončený, alespoň co se týče stanovení podmínek ohledně zavedení společné měny pro členské státy. Naopak v rámci členských států to ukončený proces není, neboť z 27 členských států Evropské unie v současné době používá euro, jako svoji zákonnou měnu, 19 zemí.

Smyslem a cílem Evropské unie z pohledu společné měny je, aby bylo euro zavedeno ve všech členských státech. Nicméně proces jeho přijetí je časově, ekonomicky a politicky náročný. Mezi podmínky, které musí každý jednotlivý uchazečský stát splňovat se řadí tzv. konvergenční kritéria. Zároveň splnění těchto kritérií je známkou stability, a proto je nezbytné se zabývat jejich plněním nejen při vstupu státu do EU, ale i s určitým časovým odstupem. Pro lepší pochopení kritérií je příznačné zabývat se i jejich vhodným, popř. nevhodným nastavením. Implementace eura v členských státech není upravena jednotným scénářem, z tohoto důvodu je též důležité přiblížit jaké jsou možné způsoby přijetí společné měny.

Česká republika je členem EU již od roku 2004. Čas od času se ve společnosti vyskytne otázka, zda, popř. kdy a jak přijmout společnou měnu euro. Na případ ČR lze nahlížet z několika úhlů pohledu. V první řadě je možné a žádoucí zabývat se tím, zda by zmíněná konvergenční kritéria vůbec Česká republika teoreticky splňovala. Dále se nabízí pohled z hlediska přístupu jednotlivých vlád ČR k problematice přijetí eura, a to nejen před vstupem, ale i po vstupu ČR do EU. Současně proces zavedení nové měny, a tím nahrazení měny původní výrazně souvisí s právem, a proto je nutné věnovat se i právním aspektům implementace.

Vzhledem k tomu, že přijetí eura má výrazný dopad na politiku a ekonomiku daného státu je nezbytné zajímat se o konkrétní zkušenosti států, které již euro zavedly. Díky historickým, kulturním a hospodářským podobnostem s Českou republikou je ideálním státem pro inspiraci ve vztahu přijetí nebo nepřijetí eura Slovensko. Kromě

¹ Počet států v Evropě se může lišit dle různých zdrojů, neboť záleží na zvoleném hledisku, podle kterého jsou přiřazovány k jednotlivým kontinentům. Např. někdy mohou být vyřazeny země, jejichž větší územní část se nachází mimo Evropu jako třeba Rusko nebo Turecko.

průběhu procesu přijímání eura je podstatné porovnat pozitiva a negativa, které společná měna Slovákům přinesla, neboť by se pravděpodobně vyskytla v obdobné míře i v České republice.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení teoretického procesu zavedení eura v České republice.

Vedlejších cílů práce je několik. Patří mezi ně přiblížení a posouzení implementace eura v dosavadních členských státech eurozóny, a to za pomoci zkoumání jednotlivých konvergenčních kritérií (např. zabýváním se jejich vhodností, popř. nevhodností) a vyhodnocení jejich plnění členskými státy včetně uvedení použitých scénářů při implementaci eura. Dalším vedlejším cílem je vyhodnocení, zda by Česká republika splňovala konvergenční kritéria, a to od jejího vstupu do Evropské unie, přičemž součástí tohoto cíle je i informování o přístupu jednotlivých českých vlád k přijetí společné měny, o právních otázkách implementace a o volbě možného scénáře implementace. Třetím a posledním vedlejším cílem je analýza zkušeností se zavedením eura na Slovensku, která zahrnuje též pozitiva a negativa přechodu na společnou měnu euro.

2.2 Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou, přičemž první z nich bude zpracována ve formě literární rešerše. Metodika, která bude při zpracovávání bakalářské práce použita bude vycházet ze stanovených cílů.

V rámci teoretické části práce bude využita metoda deskripce, která spočívá v popsání a konstatování stavu určité problematiky. Zdrojem dat a informací pro tuto část práce bude převážně odborná literatura, Smlouva o Evropské unii, Eurostat a EMI Convergence Report 1998.

Druhá (praktická) část práce bude vycházet z elementárních zdrojů dat a informací, jimiž jsou programová prohlášení vlády ČR, národní plán ČR, Eurostat, Národní banka Slovenska, Štatistický úrad SR a příslušná odborná literatura. V této části bude využita nejen metoda deskripce, ale i metoda komparace (spočívající ve srovnávání určitých jevů nebo ukazatelů a uvažování o jejich podobnostech, popř. rozdílnostech) včetně metody trendové (spočívající v hodnocení určitých ukazatelů v čase) a komparativní analýzy (spočívající ve srovnávání hodnot ukazatelů různých oblastí).

3 Implementace eura v členských státech EU

Již v preambuli Smlouvy o Evropské unii se hovoří o posílení a konvergenci (sblížení) hospodářství členských států, a zároveň o zřízení hospodářské a měnové unie.

Článek 140 Smlouvy o fungování Evropské unie stanovuje podmínky pro vstup do eurozóny, jež musí ucházející se členský stát EU splňovat.

Členský stát musí mít slučitelné právní předpisy, včetně statutu vlastní centrální banky, s články 130 a 131 SFEU, a taktéž se statutem Evropského systému centrálních bank (ESCB) a Evropské centrální banky. Podstatou je, že vnitrostátní právní předpisy musí být v souladu se Smlouvami (primární právo EU) a zároveň, že národní centrální banky musí být nezávislé na jakémkoli jiném subjektu.

Článek 140 SFEU dále vyjmenovává tzv. konvergenční kritéria, která jsou dále rozvedena v Protokolech (č. 12 a č. 13) přiložených k SEU a SFEU.

O dosaženém pokroku členských států EU s výjimkou², v rámci těchto podmínek pro vstup do měnové unie, informují Radu Evropské unie skrze konvergenční zprávy Evropská Komise a ECB.

3.1 Konvergenční kritéria

Konvergenční kritéria koncepčně vymezila tzv. Maastrichtská smlouva (SEU³), a proto často bývají označována jako maastrichtská kritéria. Cílem kritérií je sblížení ekonomik (budoucích) členských států měnové unie. Vyjadřují též politický závazek budování hospodářské a měnové unie.

3.1.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability je prvním konvergenčním kritériem. Spočívá v „*dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.*“⁴ Z Protokolu (č. 13) vyplývá, že v průběhu jednoho roku před provedením šetření nesmí překročit průměrná míra inflace posuzovaného státu o více než 1,5 % míru inflace tří členských států, jež v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Protokol stanovuje, že se inflace měří pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen současně

² Členský stát, o kterém Rada EU nerozhodla, že splňuje podmínky pro přijetí společné měny je označován jako „*členský stát, na který se vztahuje výjimka*“.

³ V původním znění SEU jsou konvergenční kritéria vymezena v článku 109j.

⁴ Čl. 140 odst. 1 první odrážka SFEU.

s přihlédnutím k rozdílné formulaci v jednotlivých členských státech. Tzv. harmonizovaný index spotřebitelských cen má za cíl zařídit srovnatelnost inflačních měr.

Nejlepší výsledky států v oblasti cenové stability byly později vyjasněny jako hodnoty inflace států s nejnižší inflací. Možná anomálie v podobě deflace, jež by nelogicky snižovala výchozí hodnotu pro tuto podmínku, byla detailnější interpretací z hodnocení vyloučena. Kritérium totiž pojednává o inflaci neboli o cenovém růstu, zatímco deflace pojednává o poklesu cenové hladiny. Praxe ukázala, že výchozí hodnotou tohoto kritéria je prostý aritmetický průměr tří nejnižších inflací členských států Evropské unie.

Smyslem této podmínky je dosažení cenové konkurenceschopnosti ekonomiky ucházejícího se státu, neboť znehodnocování domácí měny vede k prohlubování obchodní nerovnováhy. Plnění inflačního kritéria je tedy důkazem podobné cenové stability států vstupujících do měnové unie. S umělým snižováním inflace se pojí znatelné náklady a možné měnové a fiskální restriktce. Účelem též bylo a stále je zamezení politickému alibismu národních vlád, jež by zdržovaly se snižováním inflace, aby se vyhnuly nevoli politických příznivců kvůli nepopulární politice spojené s dezinflací a přenechaly tuto neoblíbenou činnost ECB.

3.1.2 Kritérium stavu veřejných financí

Následujícím je kritérium stavu veřejných financí čili „*dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek ve smyslu čl. 126 odst. 6.*⁵“ Nadměrný schodek je možno interpretovat jako výši deficitu rozpočtu, která by mohla být způsobena hrubými chybami hospodářské politiky, a tudíž být hrozbou pro ostatní členské státy eurozóny.

Proces posuzování plnění tohoto kritéria je v praxi založen na poměrně složitém algoritmu. Ve zjednodušené podobě lze říct, že podmínku dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí členský stát EU splňuje, pokud Rada EU (na návrh Evropské Komise) nerozhodne, že u onoho členského státu existuje nadměrný schodek.

Maastrichtská smlouva stanovila dvě základní indicie, jak nadměrný deficit rozpoznat.

- I. „*Poměr skutečného či plánovaného deficitu k HDP překračuje referenční hodnotu s tou výjimkou, že tento poměr výrazně a plynule klesal a dosáhl úrovně blízké referenční hodnotě, nebo překročení referenční hodnoty je*

⁵ Čl. 140 odst. 1 druhá odrážka SFEU.

pouze výjimečné, dočasné a zůstává poblíž referenční hodnoty.“ (Dědek, 2008, str. 167)

- II. *„Poměr vládního dluhu k HDP překračuje referenční hodnotu s tou výjimkou, že tento poměr vykazuje klesající tendenci a blíží se referenční hodnotě uspokojivým tempem.“ (Dědek, 2008, str. 167)*

Referenční hodnoty byly stanoveny v Protokolu (č. 12) o postupu při nadměrném schodku, jenž byl připojen k SEU a SFEU. Pro poměr skutečného nebo plánovaného veřejného deficitu k HDP v tržních cenách byla stanovena referenční hodnota 3 %, zatímco pro podíl vládního dluhu k HDP v tržních cenách byla určena referenční hodnota ve výši 60 %.

Význam kritéria stavu veřejných financí spočívá v obraně proti nezodpovědným národním fiskálními politikám, neboť rozpočtová nekázeň je hrozbou pro dlouhodobé fungování měnové unie. Toto tvrzení lze podložit několika argumenty, z nichž dva jsou uvedené níže.

1. Riziková situace může nastat, pokud bude mít velká země nebo několik menších zemí velký rozpočtový deficit. Přílišná fiskální expanze zvětšuje poptávkové tlaky, které mohou převyšovat reálný růst nabídky, a tudíž může i ovlivňovat výši inflace. Na zvyšující se inflaci bude ECB logicky reagovat růstem společných úrokových sazeb, a tudíž prostřednictvím tvrdší fiskální politiky pocítí rozpočtovou nekázeň jednoho (či více států) i ostatní členské státy měnové unie.
2. Argumentem může být též událost, kdy zadluženost členského státu měnové unie překročí udržitelnou mez a způsobí jeho platební neschopnost. A protože je onen stát součástí měnové unie, tak vzniklá krize může zasáhnout i ostatní její členy.

Přínejmenším by zmíněné situace mohly v důsledku způsobit ztrátu důvěry ve společnou měnu.

3.1.3 Kritérium dodržování normálního flukтуаčního rozpětí

Dalším kritériem je *„dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let,*

aniž by došlo k devalvaci vůči euru.⁶“ Toto tvrzení bylo v Protokolu (č. 13) konkretizováno tak, že členský stát nesmí po dobu posledních dvou let před šetřením vystavovat směnný kurz silným tlakům, zejm. nesmí z vlastního podnětu devalvovat (znehodnocovat) dvoustranný střední kurz své měny vůči euru. Normálním flukтуаčním rozpětím se rozumí oscilační pásmo $\pm 15\%$ od centrální parity.

Kritérium má principiálně sloužit jako test měny ucházejícího se státu. Jelikož má dokázat, že jeho měna je schopna bez výraznějšího napětí vydržet (s kurzem kandidujícím na trvalou fixaci) i v době, kdy by se ještě mohla dožadovat změny parit. Pomocí této podmínky je ošetřen taktéž „chtíč“ státu naposledy svou měnu znehodnotit, a tím pomoci národní ekonomice v konkurenčním prostředí, neboť tuto praktiku konkretizované ustanovení kritéria nedovoluje.

Opak devalvace, tedy revalvace měny je a contrario⁷ povolena. Navíc neexistuje důvod pro její zákaz, protože nesouvisí s protekcí vlastní národní ekonomiky v nadnárodní soutěži.

Je možné, že je kritérium dodržování normálního flukтуаčního rozpětí zbytečné, a to kvůli tomu, že je flukтуаční pásmo nastavené na $\pm 15\%$ od centrální parity. Z principu věci by mělo být užší a zajišťovat alespoň kurzovou jistotu pro finanční trhy, popř. nestanovené vůbec.

3.1.4 Kritérium konvergence úrokových sazeb

Posledním (čtvrtým) konvergenčním kritériem je „*stálost konvergence dosažené členským státem, na který se vztahuje výjimka, a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.*“⁸ neboli zkráceně kritérium konvergence úrokových sazeb.

Podstatou je, že každá země Evropské unie, jež chce zavést euro, jako svou zákonnou měnu, musí nejprve alespoň 2 roky před tím vstoupit do systému Evropského mechanismu směnných kurzů II⁹ (dále jen „ERM II“). Tento systém má za cíl připravit ekonomiku daného státu na fungování v měnové unii.

⁶ Čl. 140 odst. 1 třetí odrážka SFEU.

⁷ Argumentum a contrario = důkaz z opaku.

⁸ Čl. 140 odst. 1 čtvrtá odrážka SFEU.

⁹ Kurzový režim na bázi dobrovolné účasti, avšak účast v něm může nárokovat kterýkoliv členský stát, jenž není členem eurozóny (dřívější označení = evropský mechanismus směnných kurzů).

Protokol (č. 13) dále stanovuje, že v průběhu roku před šetřením EK a ECB nesmí průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu překračovat o více než 2 % úrokovou sazbu nejvýše tří členských států EU, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků (u nichž byla naměřena nejnižší inflace). Pro zjištění úrokové sazby se používají dlouhodobé státní dluhopisy nebo jiné srovnatelné cenné papíry.

Význam kritéria spočívá v prokázání nejen přechodné, ale setrvalé cenové a kurzové stability pomocí dlouhodobých výnosů státních dluhopisů. Stanovená časová lhůta jednoho roku má za cíl zamezit masivnímu přeskupování portfolií¹⁰ bezprostředně před vstupem státu do měnové unie, což by mohlo rozhoupat měnové trhy a zapříčinit problémy s plněním kritéria.

3.2 Plnění konvergenčních kritérií

Jak již bylo výše zmíněno je vyhodnocování konvergenčních (maastrichtských) kritérií součástí konvergenčních zpráv. Ty jsou zpracovávány alespoň jednou za dva roky, popř. na žádost členského státu s výjimkou. V poslední řadě jsou konvergenční zprávy předkládány Radě Evropské Unie, která rozhoduje o tom, zda žádost státu o vstup k eurozóně schválí nebo ne.

V současné době používá euro jako svoji zákonnou měnu 19 z 27 členských států EU. Nicméně není možné zůstat pouze u strohého popisu konvergenčních kritérií, a naopak je na místě podívat se na plnění konvergenčních kritérií členskými zeměmi eurozóny.

Lze provést komparaci plnění kritérií v rámci třech období. Před a těsně po vstupu země do eurozóny a v současnosti. Obdobím „před vstupem“ je myšleno poslední referenční období (zkoumané v rámci konvergenčních zpráv) před přijetím společné měny daným státem. Za období „těsně po vstupu“ je považován vždy rok následující po roce, kdy země vstoupila do měnové unie. Současností, vzhledem k dostupnosti dat, je myšlen rok 2019¹¹.

Plnění maastrichtských kritérií členskými státy eurozóny je vyhodnoceno v následujících dvou podkapitolách pomocí tabulek (č. 1 a č. 2) a komentáře. Státy jsou seřazeny na základě jejich vstupu do třetí fáze evropské měnové unie, tedy podle data zavedení společné měny na jejich území (popř. podle abecedy). Plněním vstupních

¹⁰ Finanční trhy by začaly prodávat dluhopisy s menší úrokovou mírou, zatímco by skupovaly lépe úročené dluhopisy, neboť v měnové unii se už nemusejí obávat kurzového rizika.

¹¹ Ke dni 15.2.2021 nebyla v databázi Eurostat dostupná data za rok 2020 ohledně podílu vládního dluhu k HDP a podílu veřejného deficitu k HDP.

podmínek zakládajícími státy měnové unie se (z důvodu přehlednosti) zabývá samostatně tabulka č. 1, zatímco tabulka č. 2 se týká později přistupujících států.

3.2.1 Zakládající státy měnové unie – plnění konvergenčních kritérií s komentářem

V níže uvedené tabulce (č. 1) jsou dle jednotlivých zakládajících států eurozóny vyhodnocena plnění maastrichtských kritérií v rámci tří období.

Tabulka č. 1: Plnění konvergenčních kritérií zakládajícími státy měnové unie

Datum přistoupení k eurozóně	Členský stát eurozóny	Období	Kritérium cenové stability*	Kritérium stavu veřejných financí*		Kritérium dodržování normálního flukтуаčního rozpětí**	Kritérium konvergence úrokových sazeb*	
				Podíl vládního dluhu k HDP	Podíl veřejného deficitu k HDP		Účast v ERM, popř. ERM II	Dlouhodobá úroková sazba
1. ledna 1999	Belgie	Před vstupem	1,4 % (2,7 %)	122,2 % (60 %)	2,1 % (3 %)	Splněno (1.3.1996 – 27.2.1998)	Ano	5,7 % (7,8 %)
		Rok po vstupu (2000)	2,7 % (2,7 %)	109,6 % (60 %)	0,1 % (3 %)			5,6 % (7,3 %)
		Současnost (2019)	1,2 % (1,9 %)	98,1 % (60 %)	1,9 % (3 %)			0,2 % (3,5 %)
	Finsko	Před vstupem	1,3 % (2,7 %)	55,8 % (60 %)	0,9 % (3 %)	Splněno (14.10.1996 – 27.2.1998)	Ano	5,9 % (7,8 %)
		Rok po vstupu (2000)	3,0 % (2,7 %)	42,5 % (60 %)	-6,9 % (3 %)			5,5 % (7,3 %)
		Současnost (2019)	1,1 % (1,9 %)	59,3 % (60 %)	1,0 % (3 %)			0,1 % (3,5 %)
	Francie	Před vstupem	1,2 % (2,7 %)	58,0 % (60 %)	3,0 % (3 %)	Splněno (1.3.1996 – 27.2.1998)	Ano	5,5 % (7,8 %)
		Rok po vstupu (2000)	1,8 % (2,7 %)	58,9 % (60 %)	1,3 % (3 %)			5,4 % (7,3 %)

Pokračování tabulky č. 1

	Současnost (2019)	1,3 % (1,9 %)	98,1 % (60 %)	3,0 % (3 %)			0,1 % (3,5 %)
Irsko	Před vstupem	1,2 % (2,7 %)	66,3 % (60 %)	-0,9 % (3 %)	Splněno (1.3.1996 – 27.2.1998)	Ano	6,2 % (7,8 %)
	Rok po vstupu (2000)	5,3 % (2,7 %)	36,5 % (60 %)	-4,9 % (3 %)			5,5 % (7,3 %)
	Současnost (2019)	0,9 % (1,9 %)	57,4 % (60 %)	-0,5 % (3 %)			0,3 % (3,5 %)
Itálie	Před vstupem	1,8 % (2,7 %)	121,6 % (60 %)	2,7 % (3 %)	Splněno (25.11.1996 – 27.2.1998)	Ano	6,7 % (7,8 %)
	Rok po vstupu (2000)	2,6 % (2,7 %)	109,0 % (60 %)	2,4 % (3 %)			5,6 % (7,3 %)
	Současnost (2019)	0,6 % (1,9 %)	134,7 % (60 %)	1,6 % (3 %)			2,0 % (3,5 %)
Lucembur- sko	Před vstupem	1,4 % (2,7 %)	6,7 % (60 %)	-1,7 % (3 %)	Splněno (1.3.1996 – 27.2.1998)	Ano	5,6 % (7,8 %)
	Rok po vstupu (2000)	3,8 % (2,7 %)	7,5 % (60 %)	-5,5 % (3 %)			5,5 % (7,3 %)
	Současnost (2019)	1,6 % (1,9 %)	22,0 % (60 %)	-2,4 % (3 %)			-0,1 % (3,5 %)
Německo	Před vstupem	1,4 % (2,7 %)	61,3 % (60 %)	2,7 % (3 %)	Splněno (1.3.1996 – 27.2.1998)	Ano	5,6 % (7,8 %)
	Rok po vstupu (2000)	1,4 % (2,7 %)	59,1 % (60 %)	1,6 % (3 %)			5,3 % (7,3 %)
	Současnost (2019)	1,4 % (1,9 %)	59,6 % (60 %)	-1,5 % (3 %)			-0,3 % (3,5 %)
Nizozemsko	Před vstupem	1,8 % (2,7 %)	72,1 % (60 %)	1,4 % (3 %)	Splněno	Ano	5,5 % (7,8 %)

Pokračování tabulky č. 1

		Rok po vstupu (2000)	2,3 % (2,7 %)	52,1 % (60 %)	-1,2 % (3 %)	(1.3.1996 – 27.2.1998)		5,4 % (7,3 %)
		Současnost (2019)	2,7 % (1,9 %)	48,7 % (60 %)	-1,7 % (3 %)			-0,1 % (3,5 %)
	Portugalsko	Před vstupem	1,8 % (2,7 %)	62,0 % (60 %)	2,5 % (3 %)	Splněno (1.3.1996 – 27.2.1998)	Ano	6,2 % (7,8 %)
		Rok po vstupu (2000)	2,8 % (2,7 %)	54,2 % (60 %)	3,2 % (3 %)			5,6 % (7,3 %)
		Současnost (2019)	0,3 % (1,9 %)	117,2 % (60 %)	-0,1 % (3 %)			0,8 % (3,5 %)
	Rakousko	Před vstupem	1,1 % (2,7 %)	66,1 % (60 %)	2,5 % (3 %)	Splněno (1.3.1996 – 27.2.1998)	Ano	5,6 % (7,8 %)
		Rok po vstupu (2000)	2,0 % (2,7 %)	66,1 % (60 %)	2,4 % (3 %)			5,6 % (7,3 %)
		Současnost (2019)	1,5 % (1,9 %)	70,5 % (60 %)	-0,7 % (3 %)			0,1 % (3,5 %)
	Španělsko	Před vstupem	1,8 % (2,7 %)	68,8 % (60 %)	2,6 % (3 %)	Splněno (1.3.1996 – 27.2.1998)	Ano	6,3 % (7,8 %)
		Rok po vstupu (2000)	3,5 % (2,7 %)	57,8 % (60 %)	1,2 % (3 %)			5,5 % (7,3 %)
		Současnost (2019)	0,8 % (1,9 %)	95,5 % (60 %)	2,9 % (3 %)			0,7 % (3,5 %)

Prameny: EMI Convergence Report (1998); Eurostat; vlastní výpočty.

Poznámky: (*) v závorkách jsou uvedeny referenční hodnoty

(**) v závorkách jsou uvedena posuzovaná období

Hodnoty v % jsou zaokrouhleny na jedno desetinné místo

Hodnoty teoreticky nesplňující stanovené kritérium jsou zbarvené červeně

Záporné hodnoty kritéria stavu veřejných financí signalizují, že daný stát zaznamenal vládní přebytky, tzn. saldo sektoru vládních institucí skončilo v přebytku

Všechny výpočty, včetně průběžných, byly zaokrouhlovány na 1 desetinné místo.

V souhrnu lze pozorovat, že z jedenácti zakládajících států měnové unie jich hned 8 před vstupem překračovalo stanovené kritérium veřejných financí. Konkrétně jejich reálné

hodnoty překračovaly referenční hodnotu pro podíl vládního dluhu k HDP. I kdyby kritérium nebylo hodnoceno striktně a hranice kritéria by byla posunuta až na 72,1 % HDP (výsledek Nizozemska), přesto by tímto „sítem“ neprošly 2 státy. Belgie a Itálie totiž v rámci posuzovaného období překračovaly referenční hodnotu více než dvojnásobně, tzn. jejich vládní dluh dosahoval výše větší než 120 % jejich HDP. Přesto Rada EU v květnu 1998 rozhodla, že u Belgie a Itálie neexistuje nadměrný schodek veřejných financí. Tento případ náležitě ilustruje situaci, kdy kritérium stavu veřejných financí může být podle článku 126 SFEU vyhodnoceno jako splněné, i když skutečné hodnoty daného státu přesahují referenční hodnotu kritéria. Na druhou stranu všechny zakládající země před vstupem do měnové unie reálně splňovaly, v rámci svých možností, všechny ostatní podmínky.

Rok po vstupu do eurozóny se schodky veřejných financí vesměs snižovaly, avšak hodnoty některých dalších kritérií u jednotlivých států převýšily potenciální referenční hodnoty. Příkladem státu nespĺňujícího inflační kritérium rok po vstupu do měnové unie může být výsledek Irska v roce 2000, jehož inflace dosáhla výše 5,3 %, což bylo skoro dvojnásobně více než byla pomyslná doporučená hodnota (2,7 %). Referenční hodnotu pro podíl veřejného deficitu k HDP v tomto období překročilo jako jediné Portugalsko, a to o 0,2 %.

V současnosti (myšleno rok 2019) má stále šest států překračující, resp. nedostačující výsledky ohledně podílu vládního dluhu k HDP. Pět z nich atakuje nebo dokonce překračuje hodnotu 100 %. Konkrétně to jsou Belgie (98,1 %), Francie (98,1 %), Itálie (134,7 %), Portugalsko (117,2 %) a Španělsko (95,5 %).

Zajímavým se může zdát pohled na plnění kritéria konvergence úrokových sazeb. Toto kritérium totiž splňovaly úplně všechny země nejen před vstupem, ale i rok po vstupu do měnové unie a též v současnosti.

3.2.2 Přistupující členské státy měnové unie – plnění konvergenčních kritérií s komentářem

Následující tabulka (č. 2) se věnuje hodnocení plnění maastrichtských kritérií přistupujících¹² členských států měnové unie v rámci tří období.

¹² Nezakládajících.

Tabulka č. 2: Plnění konvergenčních kritérií přístupujícími členskými státy měnové unie

Datum přistoupení k eurozóně	Členský stát eurozóny	Období	Kritérium cenové stability*	Kritérium stavu veřejných financí*		Kritérium dodržování normálního flukтуаčního rozpětí**	Kritérium konvergence úrokových sazeb*	
				Podíl vládního dluhu k HDP	Podíl veřejného deficitu k HDP		Účast v ERM, popř. ERM II	Dlouhodobá úroková sazba
1. ledna 2001	Řecko	Před vstupem	2,0 % (2,4 %)	104,4 % (60 %)	1,6 % (3 %)	Splněno (1.4.1998 – 31.12.1998)	Ano	6,4 % (7,2 %)
		Rok po vstupu (2002)	3,9 % (2,9 %)	104,9 % (60 %)	6,0 % (3 %)			5,1 % (6,9 %)
		Současnost (2019)	0,5 % (1,9 %)	180,5 % (60 %)	-1,5 % (3 %)			2,6 % (3,5 %)
1. ledna 2007	Slovinsko	Před vstupem	2,3 % (2,6 %)	29,1 % (60 %)	1,8 % (3 %)	Splněno (28.6.2004 – 28.4.2006)	Ano	3,8 % (5,9 %)
		Rok po vstupu (2008)	5,5 % (4,1 %)	21,8 % (60 %)	1,4 % (3 %)			4,6 % (6,2 %)
		Současnost (2019)	1,7 % (1,9 %)	65,6 % (60 %)	-0,5 % (3 %)			0,3 % (3,5 %)
1. ledna 2008	Kypr	Před vstupem	2,0 % (3,0 %)	65,3 % (60 %)	1,5 % (3 %)	Splněno (2.5.2005 – 26.4.2007)	Ano	4,2 % (6,4 %)
		Rok po vstupu (2009)	0,2 % (1,7 %)	54,3 % (60 %)	5,4 % (3 %)			4,6 % (5,8 %)
		Současnost (2019)	0,5 % (1,9 %)	94,0 % (60 %)	-1,5 % (3 %)			1,1 % (3,5 %)
	Malta	Před vstupem	2,2 % (3,0 %)	66,5 % (60 %)	2,6 % (3 %)	Splněno (2.5.2005 – 26.4.2007)	Ano	4,3 % (6,4 %)
		Rok po vstupu (2009)	1,8 % (1,7 %)	66,3 % (60 %)	3,2 % (3 %)			4,5 % (5,8 %)

Pokračování tabulky č. 2

		Současnost (2019)	1,5 % (1,9 %)	42,6 % (60 %)	-0,5 % (3 %)			0,7 % (3,5 %)
1. ledna 2009	Slovensko	Před vstupem	2,2 % (3,2 %)	29,4 % (60 %)	2,2 % (3 %)	Splněno (19.3.2007 – 18.4.2008)	Ano	4,5 % (6,5 %)
		Rok po vstupu (2010)	0,7 % (2,4 %)	41,0 % (60 %)	7,5 % (3 %)			3,9 % (5,2 %)
		Současnost (2019)	2,8 % (1,9 %)	48,5 % (60 %)	1,4 % (3 %)			0,3 % (3,5 %)
1. ledna 2011	Estonsko	Před vstupem	-0,7 % (1,0 %)	7,2 % (60 %)	1,7 % (3 %)	Splněno (24.4.2008 – 23.4.2010)	Ano	–
		Rok po vstupu (2012)	4,2 % (2,8 %)	9,8 % (60 %)	0,3 % (3 %)			–
		Současnost (2019)	2,3 % (1,9 %)	8,4 % (60 %)	-0,1 % (3 %)			–
1. ledna 2014	Lotyšsko	Před vstupem	1,3 % (2,7 %)	40,7 % (60 %)	1,2 % (3 %)	Splněno (17.5.2011 – 16.5.2013)	Ano	3,8 % (5,5 %)
		Rok po vstupu (2015)	0,2 % (1,6 %)	37,1 % (60 %)	1,4 % (3 %)			1,0 % (3,5 %)
		Současnost (2019)	2,7 % (1,9 %)	36,9 % (60 %)	0,6 % (3 %)			0,3 % (3,5 %)
1. ledna 2015	Litva	Před vstupem	0,6 % (1,7 %)	39,4 % (60 %)	2,1 % (3 %)	Splněno (16.5.2012 – 15.5.2014)	Ano	3,6 % (6,2 %)
		Rok po vstupu (2016)	0,7 % (1,7 %)	39,7 % (60 %)	-0,2 % (3 %)			0,9 % (2,4 %)
		Současnost (2019)	2,2 % (1,9 %)	35,9 % (60 %)	-0,3 % (3 %)			0,3 % (3,5 %)

Prameny: ECB Convergence Report (2000); ECB konvergenční zpráva (2006, 2007, 2008, 2010, 2013, 2014); Eurostat; vlastní výpočty.

Poznámky: (*) v závorkách jsou uvedeny referenční hodnoty

(**) v závorkách jsou uvedena posuzovaná období

(–) údaj není k dispozici

Hodnoty v % jsou zaokrouhleny na jedno desetinné místo

Hodnoty teoreticky nesplňující stanovené kritérium jsou zbarvené červeně

Záporné hodnoty kritéria stavu veřejných financí signalizují, že daný stát zaznamenal vládní přebytky, tzn. saldo sektoru vládních institucí skončilo v přebytku
Záporné hodnoty kritéria cenové stability vyjadřují dosažení deflace
Všechny výpočty, včetně průběžných, byly zaokrouhlovány na 1 desetinné místo.

Tabulka neobsahuje údaje o plnění kritéria dlouhodobých úrokových sazeb v Estonsku, neboť zde neexistoval (neexistuje) rozvinutý trh s dluhopisy, a tudíž nebyla k dispozici žádná dlouhodobá harmonizovaná úroková míra.

Oproti zakládajícím státům měnové unie, lze u přistupujících států pozorovat rozdíl v kolonkách kritéria stavu veřejných financí v období před vstupem. Zatímco většina zakládajících států značným způsobem překračovala referenční hodnotu této podmínky, tak přistupující státy (kromě Řecka) s jejím plněním v zásadě neměla problém. Pokud by nebyly brány v potaz vynikající výsledky Estonska, tak by v rámci tohoto kritéria mohlo být vzorem Slovinsko a Slovensko, jež dosáhly před vstupem do unie výsledku 29,1 % a 29,4 %.

Z údajů období roku po vstupu do eurozóny lze vyzdvihnout plnění konvergenčních kritérií Lotyšskem a Litvou. Tyto dvě země, jež jsou prozatím posledními přistupujícími členy měnové unie, jako jediné plnily všechna maastrichtská kritéria jak před přijetím, tak i rok po přijetí společné měny.

Asi největším problémem přistupujících členských států bylo v roce 2019 plnění kritéria cenové stability. Polovina z nich překračovala potencionální referenční hladinu inflace, nejvíce Slovensko, které ji přesáhlo o 0,9 %. Naopak ale více než polovina zemí dosáhla v roce 2019 přebytkového salda v rámci sektoru vládních institucí. Největší procentuální podíl dosaženého přebytku v sektoru vládních institucí na HDP vykazalo Řecko a Kypr, a to shodně 1,5 %.

Absolutně nejslabšího výsledku v rámci kritéria stavu veřejných financí dosáhlo Řecko. Ve třetím sledovaném období dosáhlo výsledku 180,5 % (podíl vládního dluhu k HDP), tj. trojnásobně vyšší hodnota než krajní mez referenční hodnoty (60 %).

3.3 (Ne)vhodnost konvergenčních kritérií

Podmínky pro vstup členského státu do eurozóny byly stanoveny v 90. letech 20. století, tedy před více než 25 lety. Čas od času lze v médiích zpozorovat mínění, že jsou konvergenční kritéria nevyhovující.

3.3.1 Situace před vznikem hospodářské a měnové unie

V roce 1992 byla kritéria pro vstup do HMÚ zakotvena v Maastrichtské smlouvě. Po jejich zveřejnění se rozpoutala vášnivá diskuze.

Stanovené vstupní podmínky obecně nesou znaky stabilní ekonomiky. Ideální ekonomická situace státu by měla zahrnovat nízkou inflaci (kritérium cenové stability), nízký dluh a deficit (kritérium stavu veřejných financí), stabilní měnu (kritérium dodržování normálního flukтуаčního rozpětí) a nízké úrokové míry (kritérium konvergence úrokových sazeb). Nicméně Evropská unie je specifický útvar.

Podle některých ekonomů jsou kritéria formulována příliš stručně, podle jiných jejich plnění není pro funkčnost a stabilitu společné měny zásadní. Jednou z výtek byl i argument, že samotné znění kritérií poskytuje široký prostor pro jejich interpretaci. To je možno demonstrovat na příkladu plnění kritéria stavu veřejných financí u Belgie a Itálie před vstupem do HMÚ (podkapitola 3.2.1 Zakládající státy měnové unie – plnění konvergenčních kritérií s komentářem).

Celkově byla kritice podrobena více fiskální kritéria oproti měnovým. Inflačnímu kritériu bylo vytýkáno stanovení jeho hodnot, neboť aktuální míra inflace v určitém momentu nutně nevyjadřuje dlouhodobé tendence vývoje inflace a ani skutečnost, že se daný stát chce zúčastnit měnové unie. Kritérium alespoň dvouleté účasti v mechanismu směnných kurzů EMS¹³ kritice též neuniklo. Důvodem byla krize¹⁴, kterou systém prošel v letech 1992 až 1993, jež vedla k rozšíření flukтуаčního pásma z $\pm 2,25\%$ na $\pm 15\%$ od centrální parity.

Za jablko sváru je možné označit ona fiskální kritéria. Příčinou nebyla pouze ekonomická argumentace o jejich vhodnosti (důsledky restriktivní fiskální politiky), avšak spíše jejich politická citlivost a dopad rozpočtových omezení na veřejnost (omezení v sociální politice aj.). Prvním důvodem pro začlenění rozpočtových podmínek do Maastrichtské smlouvy byly očekávané tlaky na ECB, aby hradila národní zadlužení, které by ohrozily cenovou stabilitu. Druhým důvodem byl pak předpoklad špatných vztahů mezi partnerskými státy v eurozóně, způsobených různě vysokým zadlužením a rozdílnými rozpočtovými výkyvy. Cílem tedy byla eliminace zmíněných rizik.

¹³ Evropský měnový systém, jehož součástí byl ERM.

¹⁴ Např. britská libra se stala v září 1992 cílem kurzových spekulací. Velká Británie nejprve chtěla libru bránit a udržet ji v daném flukтуаčním pásmu, ale poté co utratila 27 miliard liber z měnových rezerv se vzdala, a ještě v září 1992 z EMS vystoupila.

Terčem zpochybňování byly stanovené konkrétní hodnoty kritéria stavu veřejných financí, resp. hodnoty státního zadlužení a deficitu veřejných rozpočtů. Údajně totiž nekalkulovaly s případem recese, jež se rovná ztrátě příjmů (vyplývající z provázanosti národních rozpočtů a hospodářského cyklu), a proto byly vnímány jako příliš přísné. Navrhováno tedy bylo, aby fiskální kritéria zahrnovala strukturální deficit očištěný od hospodářského cyklu.

Diskutována byla taktéž celková nadbytečnost fiskálních kritérií, neboť finanční trhy nutí rozpočtovým schodkem ohrožené státy ke zvýšení úrokových sazeb, čímž se časem zajistí žádoucí rovnováha. Dále bylo upozorňováno na dlouhodobou neudržitelnost kritérií, a to z toho důvodu, že závazky přijaté vládami v souvislosti s fiskální restrikcí nijak neomezují jejich nástupce. V podstatě lze říct, že jsou konvergenční kritéria „na jedno použití“.¹⁵

Je vhodné upozornit na to, že je velmi prosté přístupová kritéria vytrhávat z kontextu a hledět na ně jednotlivě. Nelze zapomenout na to, že jsou výsledkem politického kompromisu, a tudíž jejich ekonomická relevance nemusí být ideální.

3.3.2 Situace po vzniku hospodářské a měnové unie

V souvislosti s rozšiřováním měnové unie, jež (s opominutím Řecka) začalo až v roce 2007¹⁶, vyvstala otázka, zda nejsou konvergenční kritéria zastaralá. Zejména bylo upozorňováno na to, že kritéria vznikala za jiných historických podmínek. Možným podpůrným argumentem pro tvrzení zastaralosti kritérií byl fakt, že nově přistupující státy začaly vstupovat do eurozóny se skoro dvacetiletým časovým odstupem od dohadování maastrichtských kritérií.

Inflační kritérium bylo kritizováno za to, že se pro jeho výpočet používají nejlepší výsledky cenové stability mezi všemi členskými státy EU. Jádro kritiky spočívalo ve výpočtu hraniční hodnoty inflace, do něhož mohou být zařazeny značně vychýlené inflace, neboť se EU stále rozrůstá, přičemž se díky tomu stává různorodější. Vychýlené inflace způsobí, že hraniční hodnota je deformovaná, a proto se pak může stát, že je kritérium těžko splnitelné. Je však pochopitelné, že v době před vznikem měnové unie nebylo možné zvolit jiný výchozí soubor států.

¹⁵ Myšleno tak, že slouží pouze k zajištění vstupu do HMÚ.

¹⁶ Přijetí společné měny ve Slovinsku.

Do debaty o kritériu stavu veřejných financí přistupující členské státy nic podstatného nenesly. Základem diskuze byly stále stanovené referenční hodnoty, popř. se řešilo, zda není kritérium moc široce definováno (prostor pro únik i po překročení referenční hodnoty).

„Europe’s club of nations needs a rule change.“¹⁷ (Tůma, 2007)

V deníku Financial Times se takto vyjádřil 4. ledna 2007 tehdejší guvernér ČNB Zdeněk Tůma. Současně s tím kritizoval pravidla zavádění eura v zemích EU, a to z důvodu jejich zastaralosti. V článku se vyjádřil mimo jiné k evropskému mechanismu směnných kurzů II. Dle něho měl ERM II smysl tehdy, kdy se měnová politika v západní Evropě opírala hlavně o pevné kurzy vázané na německou marku, ale ne v roce 2007. To už prý smysl nedává, protože se měnová politika provádí v jednotlivých zemích jinak (měnové výbory, pevný kurz, inflace směřovaná centrální bankou k určitému cíli aj.).

ERM II vzbuzoval obavy mezi novými členskými zeměmi EU, jež musely přirozeně přemýšlet, kterou strategii pro vstup do eurozóny po přijetí do EU zvolí. Mezi hlasité kritiky patřila i Česká republika, jak již bylo vystiženo v předchozím odstavci. Nové členské státy EU, jejichž národní měny podléhaly kurzovému plování¹⁸ považovaly ERM II za systém, který nutí členy k souběžnému sledování dvou cílů měnové politiky (inflace a měnového kurzu). Měly tak obavy z přetížení měnové politiky, čehož může být příkladem situace Maďarska v roce 2003¹⁹.

Faktem je, že flukтуаční pásma $\pm 15\%$ od centrální parity ERM II byla natolik široká, že nemohla usměrňovat národní hospodářské politiky, ale zároveň nemohla zaručit větší kurzovou jistotu exportujícím podnikům. ERM II byl novými členy EU pro jeho neoblíbenost označován za „čekací místnost“, jež představuje nutné zlo, které musí uchazeč o vstup do eurozóny podstoupit, a proto jejich cílem bylo minimalizovat svoji účast v něm na co nejkratší možnou dobu.

Obhajobě ERM II se věnovaly evropské instituce. Uváděly důležité vlastnosti systému jako disciplinující role (vynucování konzistentní hospodářské politiky), kredibilita

¹⁷ V překladu do ČJ: „Eurozóna by měla změnit podmínky vstupu“.

¹⁸ Česká republika, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Slovensko.

¹⁹ Od roku 2001 byla maďarská měnová politika nastavena jako by plnila konvergenční kritéria (horizontální flukтуаční pásmo jako v ERM II, cílování inflace směrem k hodnotám cenové stability měnové unie). Dualita kurzového a inflačního cíle byla prováděna proinflační rozpočtovou a mzdovou politikou, jejichž důsledky měly být korigovány protiinflační politikou silného forintu. V lednu 2003 tyto politiky narazily, kurz forintu dosáhl hrany stanoveného flukтуаčního pásma a vláda se rozhodla bránit flukтуаční pásmo. Výsledkem následných událostí byla (v listopadu 2003) 12,5 % hladina úrokové sazby (zvýšení základní sazby o 6 % za jeden rok).

(možná kurzová očekávání pro finanční trhy), adaptabilita (prostor pro vstřebání dopadů strukturálních změn) a mnohostrannost (evropský dohled nad ekonomickým vývojem hospodářských politik). Disciplinující role a kredibilita byly však v rozporu s velkou širší flukтуаčního pásma, jak už bylo zmíněno v předchozím odstavci.

Kritérium účasti v kurzovém mechanismu však dnes slouží spíše k tomu, aby členské země EU mohly oddalovat vstup do měnové unie, s tím že zachovávají formální loajalitu závazku přijetí eura bezprostředně po splnění všech kritérií. Této služby státy využívají automaticky, pokud nezažádají o vstup do ERM II.

Kritérium konvergence úrokových sazeb stálo v rámci debat stranou.

3.4 Scénáře zavedení společné měny

Dále lze přistoupit k tématu, které se vstupem do měnové unie rovněž souvisí. Pro zavedení společné měny existuje několik možných scénářů, jak postupovat. Následně jsou uvedeny tři z nich. Madridský scénář, přístup Big Bang a jednorázový přechod na euro s využitím tzv. doběhu (Phasing Out).

Madridský scénář je původní koncept. Podle něho postupovaly zakládající státy eurozóny a Řecko. Jedná se o scénář s využitím přechodného období. Postup spočívá v tom, že je odděleno zavedení eura do bezhotovostního oběhu s jeho uvedením do hotovostního oběhu. Účelem je umožnit postupnou přípravu na zavedení eura. Výhodou tohoto scénáře je dostatek času na technické přípravy jako např. ražba mincí s národní stranou nebo předzásobení bank a podniků. Nevýhodou je pak nákladnost a administrativní náročnost scénáře, neboť požaduje od ekonomických subjektů udržování paralelně dvou měnových okruhů při vedení účtů, správě systémů apod.

Dalším typem je přístup Big Bang neboli „velký třesk“. Tento přístup spočívá v zavedení bezhotovostního a hotovostního eura ve stejný okamžik. Respektive od daného data by měly všechny nové částky znít na měnu euro, tzn. znějící částky na národní měnu by se přepočítaly pomocí oficiálního přepočítacího koeficientu. Pozitivní stránkou tohoto postupu je rychlost provedení a nižší náklady obchodníků a finančních společností. Na druhou stranu je tato varianta náročnější na koordinaci a přípravu, protože všechny subjekty (veřejného i soukromého sektoru) musí být schopny přejít v daném okamžiku z národní měny na euro. První zemí, jež společnou měnu zavedla podle vzoru tohoto scénáře bylo v roce 2007 Slovinsko. Mj. tento postup odhlasovala také česká vláda v roce 2006, přesto je v současnosti přijetí eura v České republice v nedohlednu.

Posledním vybraným scénářem je jednorázový přechod na euro s využitím Phasing Out²⁰. Je to vlastně scénář velkého třesku doplněný o prvek postupného doběhu národní měny. Společná měna je zavedena k jednomu dni v hotovostní i bezhotovostní podobě, ale u vybraných právních nástrojů (faktury, účtenky apod.) je po určitou dobu²¹ možno používat národní měnu. Tento scénář nebyl dosud v praxi zrealizován.

²⁰ Neexistuje překlad do ČJ.

²¹ Maximálně jeden rok.

4 Přijetí eura v ČR

Přijetí evropské společné měny je v České republice společensky diskutabilním tématem už několik let. Bez ohledu na to, v jakém časovém horizontu nebo jestli vůbec ČR přijme euro, se lze zabývat tím, zda ČR splňovala a splňuje přístupové podmínky pro zavedení společné měny.

Dále je možné nastínit vývoj přístupu českých vlád k této otázce. Orientačně se lze věnovat i možným právním aspektům a volbou způsobu implementace eura.

Pro ještě detailnější představu jsou v podkapitole 4.3 vyhodnocené zkušenosti se zavedením společné měny na Slovensku, jakožto kulturně a hospodářsky blízké země.

4.1 Plnění konvergenčních kritérií v ČR v časovém období 2005 až 2020

V této podkapitole jsou pomocí tabulky (č. 3) a grafů (č. 1 až č. 4) vyhodnocena maastrichtská kritéria tak, jak je v jednotlivých letech Česká republika po vstupu do EU plnila či neplnila.

V níže uvedené tabulce (č. 3) jsou vyhodnocena plnění maastrichtských kritérií Českou republikou v období mezi lety 2005 a 2020.

Tabulka č. 3: Plnění konvergenčních kritérií Českou republikou v letech 2005 až 2020

ČESKÁ REPUBLIKA						
Období (rok)	Kritérium cenové stability*	Kritérium stavu veřejných financí*		Kritérium dodržování normálního flukтуаčního rozpětí**	Kritérium konvergence úrokových sazeb*	
		Podíl vládního dluhu k HDP	Podíl veřejného deficitu k HDP		Účast v ERM, popř. ERM II	Dlouhodobá úroková sazba
2005	1,6 % (2,5 %)	27,7 % (60 %)	3,0 % (3 %)	Nelze vyhodnotit	Ne	3,5 % (5,4 %)
2006	2,1 % (2,9 %)	27,6 % (60 %)	2,2 % (3 %)		Ne	3,8 % (6,2 %)
2007	2,9 % (2,8 %)	27,3 % (60 %)	0,6 % (3 %)		Ne	4,3 % (6,4 %)

Pokračování tabulky č. 3

2008	6,3 % (4,1 %)	28,1 % (60 %)	2,0 % (3 %)		Ne	4,6 % (6,2 %)
2009	0,6 % (1,7 %)	33,4 % (60 %)	5,4 % (3 %)		Ne	4,8 % (5,8 %)
2010	1,2 % (2,4 %)	37,1 % (60 %)	4,2 % (3 %)		Ne	3,9 % (5,2 %)
2011	2,2 % (3,1 %)	39,7 % (60 %)	2,7 % (3 %)		Ne	3,7 % (7,7 %)
2012	3,5 % (2,8 %)	44,2 % (60 %)	3,9 % (3 %)		Ne	2,8 % (12,1 %)
2013	1,4 % (1,9 %)	44,4 % (60 %)	1,3 % (3 %)		Ne	2,1 % (7,4 %)
2014	0,4 % (1,7 %)	41,9 % (60 %)	2,1 % (3 %)		Ne	1,6 % (4,7 %)
2015	0,3 % (1,6 %)	39,7 % (60 %)	0,6 % (3 %)		Ne	0,6 % (3,5 %)
2016	0,6 % (1,7 %)	36,6 % (60 %)	-0,7 % (3 %)		Ne	0,4 % (2,4 %)
2017	2,4 % (2,1 %)	34,2 % (60 %)	-1,5 % (3 %)		Ne	1,0 % (3,3 %)
2018	2,0 % (2,2 %)	32,1 % (60 %)	-0,9 % (3 %)		Ne	2,0 % (3,2 %)
2019	2,6 % (1,9 %)	30,2 % (60 %)	-0,3 % (3 %)		Ne	1,6 % (3,5 %)
2020	3,3 % (1,8 %)	Data nebyla dostupná***	Data nebyla dostupná***		Ne	1,1 % (1,7 %)

Prameny: Eurostat; vlastní výpočty.

Poznámky: (*) v závorkách jsou uvedeny referenční hodnoty

(**) kritérium nelze vyhodnotit, neboť ČR doposud nevstoupila do ERM II, a tudíž nebyla stanovena centrální parita koruny vůči euru, ke které by se fluktuace měnového kurzu sledovaly

(***) Ke dni 15.2.2021 nebyla data za rok 2020 v databázi Eurostat dostupná

Hodnoty v % jsou zaokrouhleny na jedno desetinné místo

Hodnoty teoreticky nesplňující stanovené kritérium jsou zbarvené červeně

Záporné hodnoty kritéria stavu veřejných financí signalizují, že ČR zaznamenala vládní přebytky, tzn. saldo sektoru vládních institucí skončilo v přebytku

Všechny výpočty, včetně průběžných, byly zaokrouhlovány na 1 desetinné místo.

V podstatě lze konstatovat, že v průběhu uvedených šestnácti letech neměla Česká republika větší problémy s plněním ekonomických přístupových podmínek vstupu do eurozóny.

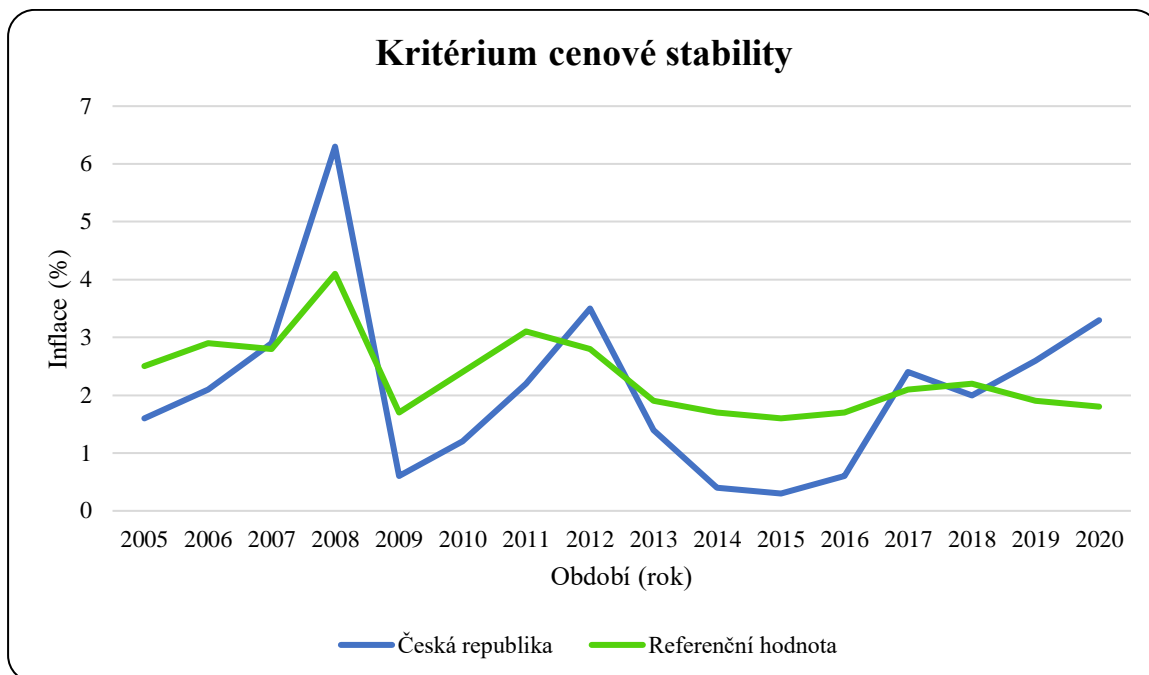
Inflační kritérium až na výjimky (roky 2007, 2008, 2012, 2017, 2019 a 2020) ČR splňovala, přičemž ani v jednom roce nepřesahovala inflace referenční hodnotu o více než 2,2 %. Podíl vládního dluhu k HDP byl v ČR mezi lety 2005 a 2019²² víceméně konstantní a pohyboval se v rozmezí 27,3 % až 44,4 %. Naopak podíl veřejného deficitu k HDP byl v těchto letech kolísavý. Zatímco v letech 2009, 2010 a 2012 překračoval tříprocentní referenční hodnotu, tak v letech 2016, 2017, 2018 a 2019 se dokonce ocitl v záporných hodnotách, což znamená, že saldo sektoru vládních institucí v České republice skončilo v přebytku.

Účast v evropském systému směnných kurzů II je vyhodnocena jako nesplněna, neboť do něho ČR prozatím nevstoupila, s čímž se pojí též nemožnost vyhodnocení kritéria dodržování normálního flukтуаčního rozpětí. U kritéria konvergence úrokové míry je možné pozorovat, že dlouhodobá úroková sazba ani jednou nepřekročila potenciální referenční hodnotu, a tudíž bylo kritérium každý rok splněno.

Pro vhodnější představu lze vyjádřit plnění konvergenčních kritérií Českou republikou za pomoci grafického znázornění. Níže je uvedeno kritérium cenové stability (graf č. 1), kritérium stavu veřejných financí – podíl vládního dluhu k HDP (graf č. 2) plus podíl veřejného deficitu k HDP (graf č. 3) a kritérium konvergence úrokových sazeb (graf č. 4). Vzhledem k tomu, že Česká republika doposud nevstoupila do ERM II, a tudíž nebyla stanovena centrální parita české koruny k euru, není zde uvedeno plnění kritéria dodržování normálního flukтуаčního rozpětí.

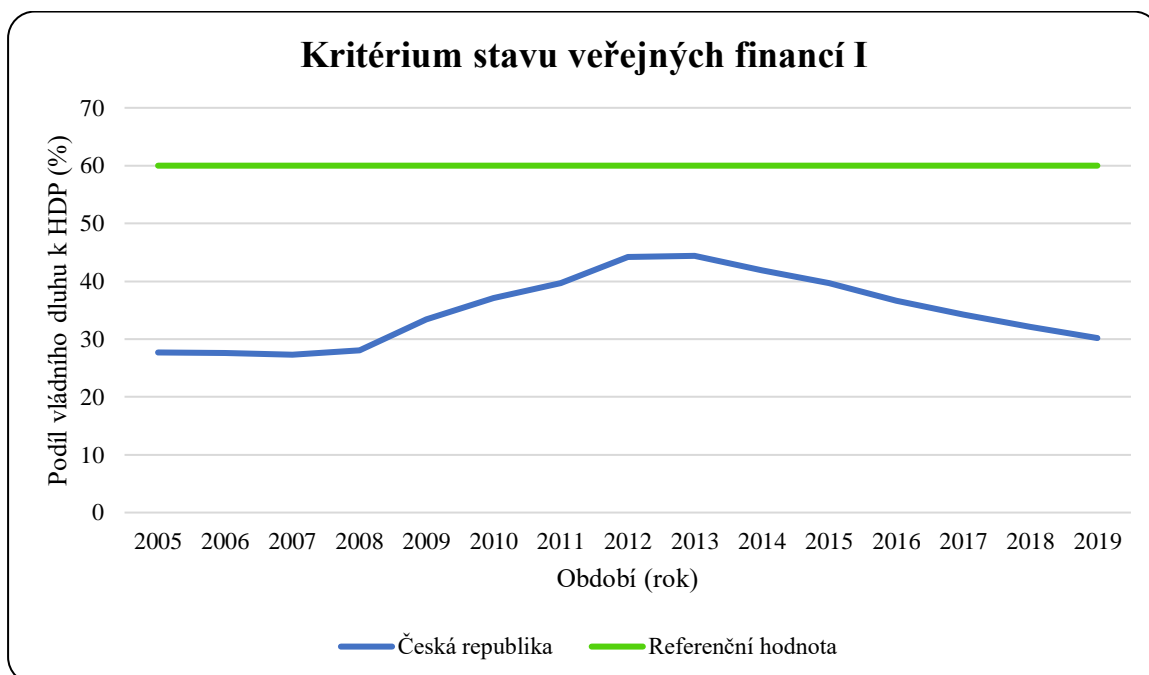
V grafech jsou též zobrazeny příslušné referenční hodnoty jednotlivých kritérií v daném období, které slouží k porovnání a vyhodnocení plnění konvergenčních kritérií Českou republikou.

²²Ke dni 15.2.2021 nebyla data za rok 2020 v databázi Eurostat dostupná.

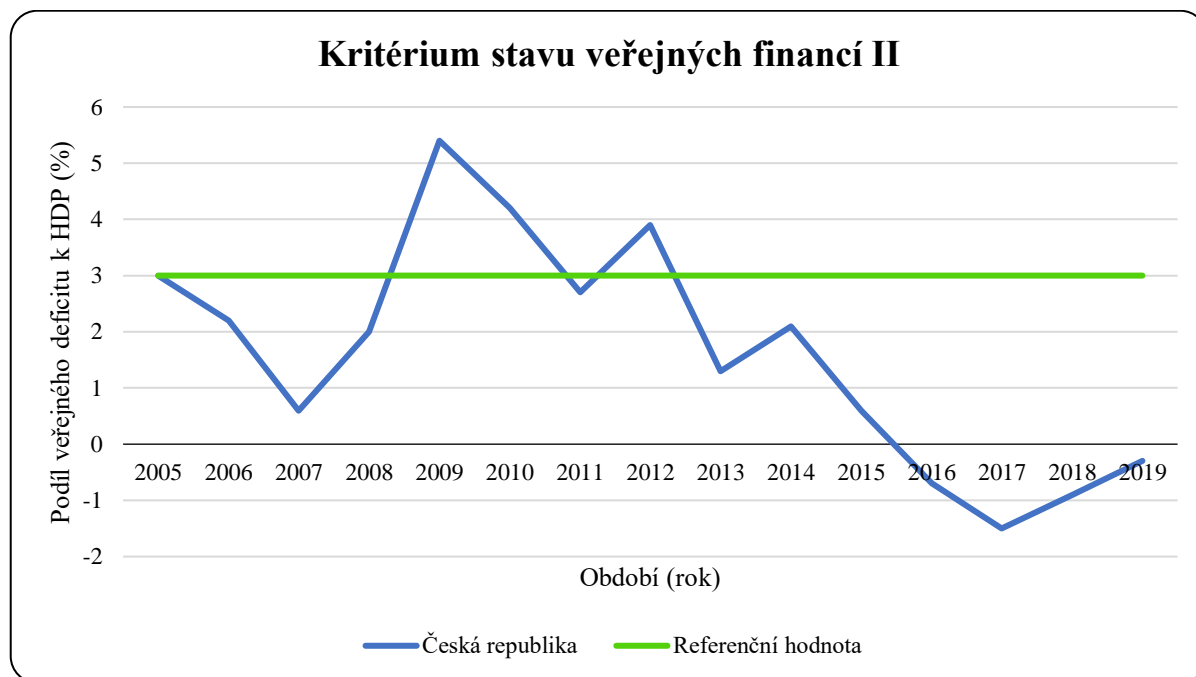
Graf č. 1: Kritérium cenové stability

Na grafu lze pozorovat téměř stejný průběh inflační křivky České republiky a křivky referenční hodnoty, resp. lze víceméně pozorovat odchylky pouze v rozdílu hodnot extrémů. V posledních dvou letech (2019, 2020) se rozevírají „nůžky“ mezi hodnotami inflace v ČR a referenčními hodnotami.

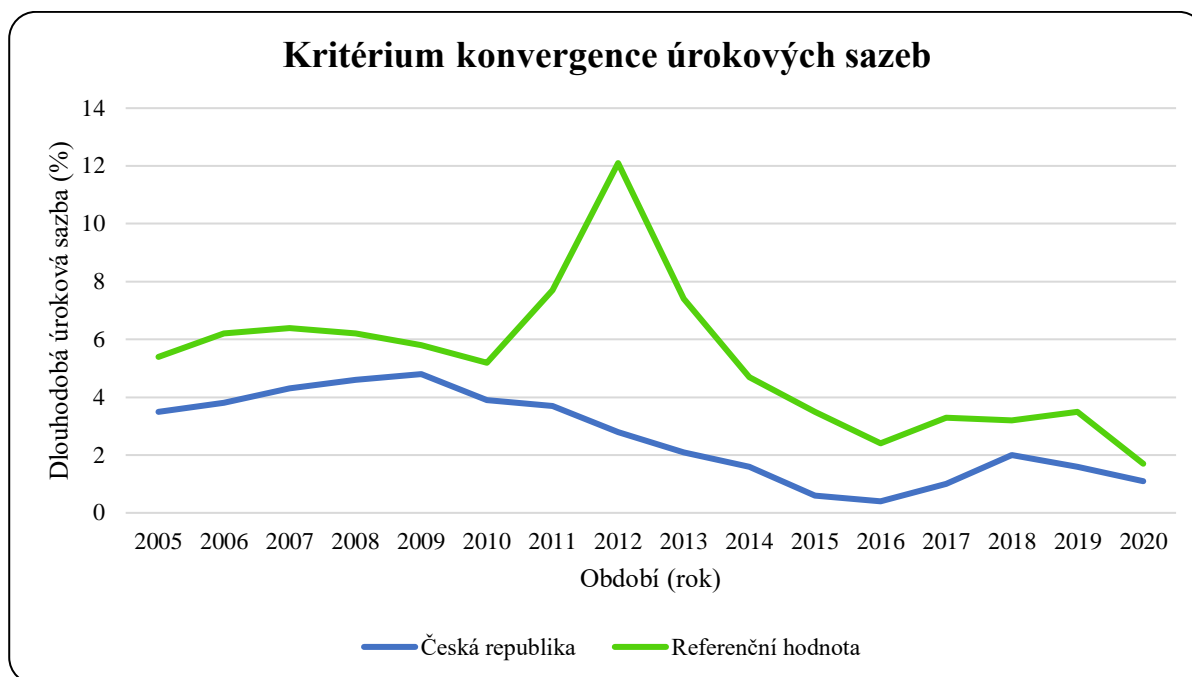
Graf č. 2: Kritérium stavu veřejných financí I

Při vyobrazení hodnot podílu vládního dluhu k HDP (v %) v jednotlivých letech a fixní referenční hodnoty je možné pozorovat, že ani v jednom sledovaném roce nebyla referenční hodnota Českou republikou dosažena (tedy ani překročena), tzn. kritérium bylo plněno bez výjimky.

Graf č. 3: Kritérium stavu veřejných financí II

Oproti bezprostředně předcházejícímu grafu (č. 2) lze na tomto grafu (č. 3) pozorovat jak situaci překročení referenční hodnoty (roky 2009 a 2012), tak situaci nepřekročení referenční hodnoty, ba dokonce i situaci, kdy podíl veřejného deficitu k HDP nabyl záporných hodnot (to značí, že v daném roce saldo sektoru vládních institucí v České republice skončilo v přebytku).

Graf č. 4: Kritérium konvergence úrokových sazeb

Z grafu (č. 4) lze vyvodit, že kritérium konvergence úrokových sazeb bylo po celé vyobrazené období Českou republikou plněno neboli, že dlouhodobá úroková sazba v této době nikdy nepřekročila příslušnou referenční hodnotu.

4.2 Vládní přístupy k implementaci společné měny

Otázce přijetí společné evropské měny se jako první z vlád České republiky věnovala vláda²³ Vladimíra Špidly. Ve svém programovém prohlášení ze srpna roku 2002, tedy ještě před vstupem ČR do Evropské unie, uvedla vláda následující cíl.

„Strategickým cílem vlády je proto dosažení takového stavu veřejných financí, který bude v souladu s budoucím členstvím České republiky v Evropské unii a umožní následně plnění kritérií pro připojení k Evropské měnové unii a účast v ní včetně zavedení eura.“

(Vláda ČR, Programové prohlášení vlády, 2002, str. 7)

Vláda si ve svém prohlášení stanovila za cíl připravit společně s ČNB strategii připojení k Evropské měnové unii (EMU)²⁴. Strategii připojení k EMU vydala Špidlova vláda společně s ČNB 30. září 2003. Z dokumentu vyplývá doporučení, aby ČR přistoupila k eurozóně ve chvíli, kdy pro to budou vytvořeny ekonomické podmínky. Dokument se

²³ Vláda se skládala z těchto politických stran – ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU (poslední dvě jmenované strany šly do voleb jako koalice dvou stran), premiérem byl Vladimír Špidla. Funkční období vlády bylo od 15.7.2002 do 4.8.2004.

²⁴ Programové prohlášení vlády ČR ze srpna 2002, str. 7.

zabývá východisky přistoupení k eurozóně (jako například stručnému popisu vývoje HMÚ nebo charakteristice konvergenčních kritérií) a dále možnými pozitivními efekty a riziky přistoupení (zvýšení stability finančního sektoru versus snížená reakce hospodářství na ekonomické poruchy kvůli zafixovanému měnovému kurzu). Nejbližším reálným termínem přistoupení ČR k eurozóně bylo podle tohoto dokumentu období mezi lety 2009 a 2010.

Bezprostředně následující vláda ČR, resp. vláda²⁵ Stanislava Grosse přistupovala k prohlubování evropské integrace ve stejném duchu jako ta předchozí. Alespoň to lze vyvodit z jejího programového prohlášení ze srpna roku 2004, neboť v něm označila za svoji prioritu cíl přistoupit k EMU do roku 2010.

O prohlubování evropské integrace přímo hovoří programové prohlášení další následující vlády²⁶ České republiky z dubna roku 2005, jejímž předsedou byl Jiří Paroubek. Mj. je v něm uvedena priorita vlády stabilizovat veřejné finance, a to stále s cílem přistoupit k EMU do roku 2010. Oproti předchozí Grosseově vládě je v onom prohlášení o něco konkrétněji specifikován cíl přistoupení k EMU pomocí dílčích úkolů (jako např. dosažení schodku veřejných rozpočtů pod hranici 4 % pro rok 2006). Jedním z následujících kroků Paroubkovy vlády, které se týkaly problematiky eura, je přijetí usnesení vlády ČR č. 1510 ze dne 23. listopadu 2005. Tímto usnesením byl schválen dokument „*Institucionální zajištění zavedení eura v České republice*“, který umožnil zřízení tzv. Národní koordinační skupiny (NKS má na starost koordinovat technické přípravy). V čele skupiny stojí národní koordinátor pro zavedení eura²⁷ a jako celek je podřízena ministru financí ČR. Dále je vhodné upozornit na usnesení vlády ČR č. 1200 ze dne 25. října 2006, kterým byl schválen scénář zavedení eura v České republice. Schválena byla varianta jednorázového komplexního přechodu na euro (tento přístup bývá nazýván jako „velký třesk“), zahrnující zavedení bezhotovostního a hotovostního eura v jeden okamžik.

²⁵ Vláda se skládala z těchto politických stran – ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU (poslední dvě jmenované strany šly do voleb jako koalice dvou stran), premiérem byl Stanislav Gross. Funkční období vlády bylo od 4.8.2004 do 25.4.2005.

²⁶ Vláda se skládala z těchto politických stran – ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU (poslední dvě jmenované strany šly do voleb jako koalice dvou stran. Funkční období vlády bylo od 25.4.2005 do 4.9.2006.

²⁷ V současnosti ke dni 15.2.2021 je pozice národního koordinátora pro zavedení eura neobsazena.

Další vlády (první a druhá Topolánková²⁸, Fischerova²⁹, Nečasova³⁰ a Rusnokova³¹) se ve svých programových prohlášeních problematice přijetí eura nevěnovaly. Přesto je nutné upozornit na přijetí národního plánu zavedení eura, jenž byl přijat usnesením č. 353 vlády České republiky 11. dubna 2007, tzn. za druhé Topolánkovy vlády. Národní plán zavedení eura v ČR zahrnuje základní informace, týkající se přístupu ke společné evropské měně, úkoly v jednotlivých oblastech ekonomiky, legislativní prvky aj. Podrobněji se národnímu plánu věnují následující podkapitoly (4.2.1 Právní aspekty implementace a 4.2.2 Volba způsobu implementace).

Tendenci navázat na řešení problematiky ohledně vstupu České republiky do měnové unie lze vypožorovat z programového prohlášení vlády³² Bohuslava Sobotky z února roku 2014. Jelikož hned v úvodu prohlášení je uvedeno, že vláda bude aktivně usilovat o vytvoření podmínek pro přijetí eura. Ovšem tímto tvrzením pozornost věnovaná problematice přijetí eura v prohlášení vlády končí.

První, resp. druhá neboli současná (únor 2021) vláda³³ Andreje Babiše se k problematice přijetí eura taktéž vyjádřila ve svém programovém prohlášení. Nutno dodat, že je to téměř opačný postoj, než doposud vlády ČR skrze svá prohlášení reprezentovaly (s vyčleněním programových prohlášení vlád, jež se touto problematikou nezabývají).

„Vláda nevidí v současné době možnost přistoupit k eurozóně, nicméně i nadále respektuje přijaté závazky.“ (Vláda ČR, Programové prohlášení vlády, 2018, str. 6)

Jako důvody, proč vláda nechce usilovat o přijetí eura byly uvedeny – ztráta vlastní měnové politiky, nedokončený proces nominální a reálné konvergence a důsledek přijetí eura v podobě povinnosti (pro ČR) vkladu desítek miliard korun do Evropského stabilizačního mechanismu³⁴. Je otázkou, nakolik jsou tyto důvody relevantní, neboť

²⁸ První vláda se skládala z ODS a nestraníků – funkční období vlády bylo od 4.9.2006 do 9.1.2007. Druhá vláda se skládala z ODS, KDU-ČSL, SZ a nestraníků – funkční období vlády bylo od 9.1.2007 do 8.5.2009.

²⁹ Vláda bývala nazývána jako úřednická, neboť jejími členy byli nestraníci nominovaní politickými stranami ODS, ČSSD a SZ – funkční období vlády bylo od 8.5.2009 do 13.7.2010.

³⁰ Vláda se skládala z ODS, TOP 09, LIDEM (původně VV) a nestraníků – funkční období vlády bylo od 13.7.2010 do 10.7.2013.

³¹ Vláda bývala nazývána jako úřednická, neboť jejími členy byli nestraníci (až na jednoho člena z KDU-ČSL) – funkční období vlády bylo od 10.7.2013 do 29.1.2014.

³² Vláda se skládala z ČSSD, ANO, KDU-ČSL a nestraníků – funkční období vlády bylo od 29.1.2014 do 13.12.2017.

³³ První vláda, jež nebyla vyslovena PS důvěra, se skládala z ANO a nestraníků – funkční období této vlády bylo od 13.12.2017 do 27.6.2018. Druhá vláda, jež byla vyslovena důvěra PS, se skládá z ANO, ČSSD a nestraníků – funkční období této vlády trvá od 27.6.2018.

³⁴ ESM neboli Evropský stabilizační mechanismus je záchranný fond finanční pomoci pro země platící eurem. Jedná se o mezinárodní organizaci, jež mj. může za určitých podmínek poskytovat půjčky členským státům, které by se ocitly ve vážných finančních problémech. Organizace má sídlo v Lucemburku.

konvergenční kritéria (kromě kritéria vstupu do ERM II, a s ním se pojícího kritéria dodržování normálního flukтуаčního rozpětí) Česká republika v posledních letech ve své podstatě splňuje (s ohledem na kapitolu 4.1 Plnění konvergenčních kritérií v ČR v časovém období 2005 až 2020).

4.2.1 Právní aspekty implementace

Česká republika podepsala 16. dubna 2003 tzv. smlouvu o přistoupení k Evropské unii. Následně 1. ledna 2004 smlouva vstoupila v platnost a Česká republika se stala plnoprávným členem EU. Šlo o největší rozšíření EU v jeden okamžik za celou její historii³⁵.

Terčem diskuzí se však nestává samotná přístupová smlouva mezi členskými zeměmi EU a přistupujícími státy, avšak k ní připojený akt o podmínkách přistoupení³⁶. Přesněji kontroverzní článek číslo 4 zmíněného aktu.

„Každý nový členský stát se účastní hospodářské a měnové unie ode dne přistoupení jako členský stát, na který se vztahuje výjimka, ve smyslu článku 122 Smlouvy o ES.“ (Evropská unie, 2003, str. 34)

Tento článek je obecně interpretován jako závazek oněch přistupujících států přijmout (po splnění podmínek) společnou evropskou měnu. Dánsko si na základě protokolu³⁷ připojeného k Maastrichtské smlouvě a dohody s EU z prosince roku 1992 (Edinburgh) vyjednalo výjimku z tohoto závazku. Česká republika si však žádnou výjimku nevyjednala, a tak je obecně splnění tohoto závazku považováno za nevyhnutelné a celkově za právně závazné. Ovšem v posledních letech se lze setkat i s názorem, že je tento závazek přešlý, a že právní povinnost přijmout euro nemáme.

„Právní povinnost přijetí eura nemáme. Jeho přijetí je v rukou našeho státu. Je naší věcí, zda o případném přijetí eura rozhodne Parlament nebo lid v referendu. Příkladem je Švédsko, které při svém přistoupení k Evropské unii 1995 přijalo závazek přijmout euro, ale na základě referenda z roku 2003 jej nerealizovalo.“ (Koudelka, 2017)

³⁵ Společně s ČR přistoupily k EU – Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

³⁶ Oficiální znění – *Akt o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie.*

³⁷ Oficiálně v AJ – *„Protocol on certain provisions relating to Denmark“.*

Koudelka své tvrzení podepřel následujícími argumenty – podstatnou změnou poměrů³⁸ a plynutím času³⁹.

Za podstatnou změnu poměrů Koudelka považuje přeměnu eurozóny (vzhledem k řeckému dluhu) z měnové unie i na unii dluhovou, kde se členské země podílí na dluhu jednoho z nich (nová povinnost, která v roce 2003 nebyla). Přístupová smlouva, resp. akt o podmínkách přistoupení se řídí též mezinárodními obyčeji jakožto prameny mezinárodního práva. Právní síla obyčeje a smlouvy je stejná, ale pokud jsou prameny práva v kolizi použije se mladší⁴⁰ z nich. Pokud je praxe smluvních stran odlišná od sjednaného, faktický stav a plynutí času vede ke vzniku obyčeje. Vzhledem k tomu, že závazek přijmout společnou měnu smluvně vznikl již v roce 2003, ale dosud nebyl realizován, plynutím času se oslabuje až se právním obyčejem upraví jinak.

Na opačném pólu však existuje ohledně závazku přijetí eura taktéž podpůrná argumentace. Vcelku jednoduchá, spočívající nejen na základě onoho přístupového aktu, jenž ČR podepsala. Nedodržení závazku by mohlo znamenat porušení evropského práva, neboť přijetí společné měny nepřímo vyplývá i ze Smlouvy o Evropské unii (primární právo EU), konkrétně z článku č. 3.

„Unie vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro.“ (Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii, 2016)

Vrchol argumentace podporující právní závaznost závazku přijetí eura spočívá v tvrzení, že jeho nedodržení je porušením mezinárodního práva. Porušení je založeno na jedné ze základních právních zásad, a to na zásadě „*Pacta sunt servanda*“⁴¹, se kterou je nedodržení závazku v rozporu.

Nastínění právní (ne)závaznosti závazku má za cíl poukázat na fakt, že i zdánlivě jednoduchá věta nemusí být vždy tak jednoznačná jako se na první pohled může zdát.

Současně je možné přiblížit nutné legislativní změny, které by v případě potvrzení přijetí eura Česká republika musela učinit. Národní plán zavedení eura počítá s přijetím tzv. „*obecného zákona o zavedení eura*“ jakožto primárním právním předpisem, jenž by se touto problematikou zabýval.

³⁸ Změnu podstatných poměrů jakožto důvod pro zánik smluvní povinnosti uvádí Vídeňská úmluva o smluvním právu v čl. 62. Oficiální překlad Úmluvy do českého jazyka byl vyhlášen pod č. 15/1988 Sb.

³⁹ Závazky, jež nejsou realizovány nebo vymáhány se obecně plynutím času oslabují, a zároveň ustálená praxe může vést ke vzniku obyčeje, který danou situaci upraví jinak.

⁴⁰ Mezinárodní soudní dvůr ve svém judikátu z roku 1962, týkajícího se sporu Kambodže a Thajska o chrám Preah Vihear, konstatoval, že mladší obyčej má přednost před starší mezinárodní smlouvou.

⁴¹ V překladu do ČJ to znamená „*Smlouvy se mají dodržovat/plnit*“. Tuto zásadu obsahuje Vídeňská úmluva o smluvním právu v čl. 26. Oficiální překlad Úmluvy do českého jazyka byl vyhlášen pod č. 15/1988 Sb.

Obecný zákon by měl navazovat na nařízení⁴² Evropského společenství (uskupení v současnosti nese označení Evropská unie). Z toho vyplývá, že by obsahem měl být odkaz na přepočítací koeficient, způsob přepočtu koruny na euro, principy zaokrouhlování, duální označování cen, pravidla pro výměnu oběživa, záruka neměnnosti právních závazků uzavřených ke dni nahrazení měny, způsob kontroly a sankce za nedodržování tohoto zákona aj. Následovat by mělo vydání metodiky, jakým způsobem bude probíhat duální označování cen. Obecný zákon by měl podle národního plánu nabýt platnosti minimálně 1,5 až 2 roky před dnem zavedení eura v ČR. Účinnosti pak dnem zavedení, přičemž některá ustanovení (např. o způsobu duálního označování cen) by měla nabýt účinnosti ještě dříve. Na zákoně by se mělo podílet Ministerstvo financí, Česká národní banka a Národní koordinační skupina pro zavedení eura.

Dále by měl být připravován nový zákon o ČNB, který by měl nahradit v současnosti účinný zákon České národní rady č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Obsahovat by měl minimálně ustanovení o přenesení některých rozhodovacích pravomocí na Radu guvernérů Evropské centrální banky, národní měně euro, symbolu a zkratce měny, dělení měny (jedno euro se dělí na sto centů) a o výhradní pravomoci ECB ohledně povolování emise bankovek.

Nepochybně bude též nutné novelizovat mnoho dosavadních zákonů. Této problematice se věnuje dokument „*Příprava právního prostředí na zavedení eura v ČR*“ vypracovaný Národní koordinační skupinou pro zavedení eura a schválený usnesením vlády ČR č. 404 z března roku 2009. Z dokumentu je patrné, že existují dva způsoby možné novelizace právních předpisů. Prvním způsobem je tzv. „metoda jednorázové změny“ právního řádu, zatímco druhý způsob je označován jako tzv. „metoda postupné změny“ právního řádu. Metoda jednorázové změny spočívá v přímé novelizaci všech předmětných právních předpisů ke dni přijetí společné měny euro. Naproti tomu metoda postupné změny přichází s myšlenkou, že by ke dni přijetí eura byly novelizovány pouze nezbytné právní předpisy a ostatní právní předpisy by se novelizovaly později s tím, že by se prozatím aplikovaly v souladu s obecnými zásadami evropského práva (např. v případě peněžních údajů by se aplikovala zásada přímého účinku (použitelnosti) nařízení EU). Výhodou jednorázové změny je podpora právní jistoty skrze přehlednost a srozumitelnost práva, kdežto její nevýhodou je náročná administrativa v relativně krátkém časovém úseku.

⁴² Nařízení rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura.

Z logiky věci je výhodou metody postupné změny ne tak náročná a obsáhlá procedura přípravy právního prostředí, avšak na úkor menší přehlednosti a srozumitelnosti práva.

Z právního pohledu je též zajímavý Protokol o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky⁴³, neboť z článku 140 SFEU vyplývá podmínka pro přijetí eura, spočívající ve slučitelnosti právních předpisů ucházejícího se státu mj. se Statutem ESCB a ECB. Na základě Protokolu o Statutu ESCB a ECB (a v něm stanovených pravomocí orgánů ECB) v souvislosti se zákonem o ČNB lze dovodit, které pravomoci bude nutno převést na orgány ECB, tzn. jaké legislativní změny bude nutné učinit.

Zcela zásadní je převod pravomoci bankovní rady ČNB ohledně určování měnové politiky na Radu guvernérů⁴⁴. Zatímco Rada guvernérů určuje měnovou politiku eurozóny, Výkonná rada ji provádí, resp. dává národním centrálním bankám s tím související pokyny. Se změnou zákonného platidla souvisí i otázka jeho emise. V současnosti má ČNB výhradní právo vydávat bankovky a mince, kdežto v eurozóně právo vydávat eurobankovky mají všechny národní centrální banky a ECB. Právo vydávat eurobankovky je však „korigováno“ výhradním právem Rady guvernérů – právem povolovat vydávání eurobankovek. Euromince mají na základě článku 128 odst. 2 SFEU právo vydávat taktéž členské státy eurozóny, avšak objem jejich emise podléhá schválení ECB. Na základě článku 30 Protokolu o Statutu ESCB a ECB jsou národní centrální banky povinny převádět na ECB devizové rezervy, jednotlivé příspěvky jsou pak určeny podle poměru vůči jejich podílu upsaném na základním kapitálu ECB.

Právo je neodmyslitelně spjata taktéž s judikaturou. V souvislosti s přechodem na společnou měnu již Soudní dvůr EU řešil několik případů. Pro ilustraci je možné uvést rozsudek velkého senátu Soudního dvora EU ve věci C-19/03. Předmět sporu představoval tarif (resp. cena za minutu hovoru), který společnost O₂ fakturovala svým zákazníkům. Šlo o to, že společnost O₂ v roce 2001 v Německu přepočítala na základě stanoveného přepočítacího koeficientu⁴⁵ částky uvedené ve smlouvách z německých marek na euro, přičemž ceny za minutu hovoru (jež určovaly výslednou cenu tarifu) zaokrouhlila na dvě desetinná místa podle článku 5 nařízení č. 1103/97⁴⁶. Sdružení na ochranu spotřebitelů

⁴³ Protokol č. 4 připojený ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o fungování Evropské unie.

⁴⁴ Rada guvernérů je jedním ze dvou rozhodovacích orgánů ECB (druhým orgánem je Výkonná rada).

⁴⁵ Článek 1 nařízení Rady (ES) č. 2866/98, o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro.

⁴⁶ Čl. 5 – „Peněžní částky, které mají být zaplacený či vyúčtovány, budou při zaokrouhlování po přepočtu na jednotku euro podle článku 4 zaokrouhleny nahoru nebo dolů na nejbližší cent...“

(Verbraucher-Zentrale) se domnívalo, že provedené zaokrouhlení bylo nesprávné, čímž způsobilo zvýšení ceny hovoru, a tak společnost zažalovalo. Příslušný národní soud, jenž Soudnímu dvoru EU položil tzv. předběžnou otázku, se tázal, zda cena za minutu hovoru představuje peněžní částku, která má být zaplacená či vyúčtována podle článku 5 nařízení č. 1103/97. Soudní dvůr odpověděl, že ne, a tudíž jí není třeba ve všech případech zaokrouhlovat na nejbližší cent. Druhá otázka, kterou národní soud předložil, spočívala v tom, zda lze onen článek 5 nařízení č. 1103/97 (zejména první větu) vykládat v tom smyslu, že brání tomu, aby částky nespádající pod tento článek mohly být zaokrouhleny na nejbližší cent. Soudní dvůr odpověděl, že nebrání. Nicméně z rozsudku Soudního dvora EU zároveň vyplývá, že je třeba, aby aplikací uvedené zaokrouhlovací metody na nejbližší cent nebyly dotčeny smluvní závazky hospodářských subjektů (včetně spotřebitelů), a aby nedošlo k reálnému dopadu na ceny, které mají být reálně zaplacené.

4.2.2 Volba způsobu implementace

Jak již bylo zmíněno (v podkapitole 3.4 Scénáře zavedení společné měny) vláda České republiky svým usnesením⁴⁷ schválila přijetí scénáře jednorázového komplexního přechodu na euro, kdy se má v jeden časový moment zavést bezhotovostní i hotovostní euro. Uvedený přístup bývá označován jako „Big Bang“ neboli „velký třesk“ a je poměrně podrobně rozebrán v rámci národního plánu.

Národní plán zavedení eura v ČR připravilo Ministerstvo financí ve spolupráci s Českou národní bankou. Vláda plán schválila usnesením (č. 353) 11. dubna 2007. Předsedou vlády v té době byl Mirek Topolánek, přesto je vhodné připomenout, že celý proces začal již za předchozích vlád, jež byly přijetí eura nakloněné. Demonstrovat to lze třeba přijetím strategie přístupu ČR k EMU za vlády Vladimíra Špidly v roce 2003 nebo zřízením Národní koordinační skupiny za vlády Jiřího Paroubka v roce 2005.

Způsob implementace je rozdělen do pěti časových fází. Začíná „Před-přípravnou fází“, což je období před rozhodnutím o zrušení výjimky pro zavedení eura. V tomto období se při veškeré činnosti používá jako zákonná měna česká koruna a probíhají různé technické procesy. Jedním z prvotních procesů je vstup země do systému ERM II a setrvání v něm nejméně po dobu dvou let. Dále má probíhat informačně-komunikační kampaň, a to primárně vůči seniorům, dětem, zdravotně hendikepovaným apod. Zároveň má být připravena speciální kampaň pro podniky, podnikatele, orgány státní správy a

⁴⁷ Usnesení vlády ČR ze dne 25. října 2006 č. 1200 o scénáři zavedení eura v České republice.

orgány místní samosprávy. Informace mají být zprostředkovávány skrze média, tiskové materiály distribuované do každé domácnosti, internetu, bezplatné telefonní linky a různá odborná školení a přednášky. Příprava a přijímání legislativních změn jsou též procedurami náležitými do této fáze. V případě, že uchazečský stát splní všechna maastričská kritéria, tak Evropská komise a ECB vydají konvergenční zprávy, které ohodnotí stupeň udržitelné konvergence. Současně s tím vydá Evropská komise doporučení Radě EU na zrušení výjimky pro zavedení eura v daném uchazečském státě, tedy např. v ČR. Před-přípravné období končí vydáním rozhodnutí Rady EU o zrušení výjimky⁴⁸.

Následuje „Přípravná fáze“, která označuje období od přijetí rozhodnutí o zrušení výjimky pro zavedení eura do dne přistoupení k eurozóně. V rámci rozhodnutí Rada EU též stanoví pevný přepočítávací koeficient (fixní kurz) české koruny vůči euru, dle kterého budou veškerá ocenění do tehdy uváděná pouze v Kč, označována jak v korunách, tak v eurech. Jedná se o tzv. duální označování cen. V této fázi se dokončí technické přípravy státu jako opatření dostatečného množství eurobankovek, ražba euromincí, předzásobení ČNB, komerčních bank a maloobchodu euro-oběživem apod. Předpokládaná délka tohoto období je dle národního plánu půl roku.

Třetí fází je „Období duální cirkulace“, resp. dvoutýdenní období počínající dnem vstupu ČR do eurozóny. Během této fáze budou bezhotovostní platby prováděny pouze v eurech, zatímco pro hotovostní platby bude možné používat jak eura, tak koruny. V této době bude postupně docházet ke stahování koruny z oběhu, neboť obchodníci budou povinni vydávat zákazníkům jedině eura. Stát by, především v tomto období, měl provádět taková opatření, aby nedocházelo k navyšování cen, a tedy ke zneužívání procesu zavedení eura. Nezbytnou součástí je také pokračování v informační kampani a vysvětlování změn vyplývajících z přijetí eura jako zákonné měny.

Další fáze je označena jako „Období mezi koncem duální cirkulace a koncem duálního označování cen“. Vyznačuje se tím, že se ve všech transakcích používá euro, avšak pro plynulý přechod budou veškeré údaje uváděné v eurech taktéž uváděné v korunách. Délka tohoto období je přibližně jeden rok.

⁴⁸ Procedura se řídí dle čl. 140 odst. 2 SFEU.

Poslední fází je „Závěrečná fáze zavádění eura“, která začíná koncem povinného duálního označování cen a končí ve chvíli, kdy budou veškeré transakce prováděny v eurech.

Národní plán, který se touto problematikou zabývá by měl být pravidelně aktualizován. Nicméně vzhledem k tomu, že poslední aktualizace národního plánu zavedení eura v ČR proběhla v roce 2010⁴⁹ a k tomu, že současná politická reprezentace odsunula problematiku zavedení eura do pozadí⁵⁰, lze jen konstatovat, že na podrobnější rozbor jednotlivých kroků v rámci zvoleného způsobu implementace je nutno počkat, přičemž ani není jisté, zda k jeho vydání někdy v budoucnu dojde.

4.3 Zkušenosti Slovenska s přechodem na společnou měnu

Slovensko přistoupilo k Evropské unii 1. května 2004, tedy ke stejnému datu jako dalších 9 států včetně České republiky. V červenci 2005 slovenská vláda schválila usnesením národní plán zavedení eura (téměř o 2 roky dříve než Česká republika). Následně 28. listopadu 2005 vstoupilo Slovensko do ERM II⁵¹. Dále byla stanovena centrální parita slovenské koruny vůči euru na 38,4550 Sk. V září 2007 schválila vláda SR tzv. generální zákon neboli *zákon č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (právní předpis, který měl zajistit podmínky pro bezproblémový a plynulý přechod Slovenska na společnou měnu euro).

V červnu 2008 ministři financí členských zemí EU na zasedání Rady EU pro hospodářské a finanční záležitosti (ECOFIN) doporučili jako den vstupu Slovenska do eurozóny 1. leden 2009, načež o přijetí Slovenska do eurozóny rozhodla Rada EU ve složení hlav států. ECOFIN v červenci 2008 stanovila pevný přepočítávací kurz pro euro a slovenskou korunu, a to ve výši 1 € = 30,1260 Sk. Nakonec se Slovensko 1. ledna 2009 stalo v pořadí 16. zemí eurozóny.

4.3.1 Generální zákon a informační kampaň

Generální zákon byl rozdělen do dvou článků, přičemž první článek se dále dělil na 8 částí, nicméně druhý článek upravoval pouze účinnost daného zákona⁵². První část se

⁴⁹ Aktualizace národního plánu proběhla prostřednictvím *Zprávy o plnění Národního plánu zavedení eura v České republice*. Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice, březen 2010.

⁵⁰ To lze doložit skutečností, že od konce února 2017 není v ČR obsazena funkce národního koordinátora pro zavedení eura.

⁵¹ Slovensko v ERM II setrvalo do 31.12.2008.

⁵² Zákon až na výslovně uvedené výjimky v článku 2 nabyl účinnosti 1. ledna 2008.

věnovala základním ustanovením, přesněji definicím klíčových pojmů (euro, eurozóna, konverzní kurz, duální zobrazování cen aj.) a uplatňovaným zásadám (např. ochrana ekonomických zájmů občanů a spotřebitelů, neutralita při přeměně a přepočtu peněz, cen, plateb a hodnot ze slovenské měny na eura nebo kontinuita existujících právních vztahů).

Druhá část se zabývala průběhem duálního hotovostního peněžního oběhu a výměnou používání slovenských bankovek a mincí. Období duálního hotovostního peněžního oběhu začalo na Slovensku dnem zavedení eura a trvalo celkem 16 kalendářních dní, po jeho uplynutí skončila platnost všech mincí a bankovek vydaných na území Slovenské republiky přede dnem zavedení eura.

Třetí část zákona se týkala bezhotovostních peněžních operací a platebního styku. Dnem přijetí eura musely banky na Slovensku zajistit bezplatnou konverzi bezhotovostních peněžních prostředků ze slovenských korun na eura, a to podle přepočtu a zaokrouhlení (stanoveného konverzním kurzem) a dalšími pravidly dle generálního zákona a zvláštních předpisů. Též ode dne přijetí eura nebylo možné podávat ani přijímat pokyny k převodu znějící na slovenské koruny.

Čtvrtá část upravovala postup při přeměně majetkových hodnot a peněžních sum a kontinuitě právních vztahů. Majetkové hodnoty, které zněly na slovenskou měnu (kromě bankovek a mincí) se ode dne zavedení eura považovaly za majetkové hodnoty znějící na eura.

Pátá část se nazývala referenční úrokové sazby, kurzy a indexy. Zjednodušeně lze říct, že všechny všeobecně závazné právní předpisy, rozhodnutí orgánů veřejné moci, smlouvy a jiné právní prostředky, ve kterých byl zmíněn pojem úroková, popř. diskontní sazba (bez ohledu na variaci tohoto pojmu), se ode dne zavedení eura interpretoval jako základní úroková sazba ECB. Principiálně stejná úprava platila dále pro směnné kurzy určené a vyhlášené Národní bankou Slovenska, za něž se po zavedení eura považovaly směnné kurzy určené a vyhlášené ECB.

Šestá část reflektovala duální zobrazování cen, plateb a jiných hodnot. Období pro povinné duální zobrazování začalo měsíc po dni stanovení konverzního kurzu a skončilo rok po dni zavedení eura. Duálnímu zobrazování nepodléhaly např. peněžní sumy uvedené v ustanoveních všeobecně závazných právních předpisů, výrocích rozhodnutí orgánů veřejné moci, kolkových známkách nebo poštovních známkách.

Sedmá část upravovala podrobnosti ohledně dohledu nad dodržováním pravidel a povinností při přípravě na přechod a při přechodě na euro. Jako orgány dohledu v rozsahu

jejich stanovené působnosti byly uvedeny Národní banka Slovenska, Slovenská obchodní inspekce (SOI), cenové kontrolní orgány, orgány ve věcech ochrany spotřebitele včetně obcí a jiné orgány podle zvláštních předpisů. Součástí předmětu dohledu byla ochrana spotřebitele, ale i duální zobrazování včetně převodu, přepočtu a zaokrouhlování peněžitých sum. Dohledový orgán mohl při zjištění nedostatků, resp. při nedodržování, porušení nebo obcházení pravidel a povinností při přípravě na přechod a při přechodě na euro (podle závažnosti, rozsahu, délky trvání, následků a povahy nedostatků) uložit takové osobě finanční pokutu až 30 000 EUR a při opakování až 60 000 EUR, výjimečně při získaném majetkovém prospěchu převyšujícím 60 000 EUR až do výše získaného prospěchu.

Závěrečná osmá část generálního zákona uváděla společná, přechodná a závěrečná ustanovení. Pro ilustraci jedno z ustanovení konstatovalo, že v situacích, kdy došlo v období přípravy na přechod, přechodu na euro a duálního zobrazování ke zvýšení ceny, poplatku nebo jiného finančního plnění, tak faktické důvody zvýšení musely být transparentní a dále musely být jasně, jednoznačně a srozumitelně rozlišitelné od okolností souvisejících s přijetím eura.

Významnou roli v procesu implementace společné měny euro, resp. v přípravě obyvatelstva na zavedení eura zastávala informační kampaň. Pro plynulý průběh procesu bylo nutné, aby byla veřejnost dostatečně informována o pravidlech přechodu na novou měnu. Za účelem zvýšení povědomí o implementaci bylo během kampaně používáno jednotné logo (obrázek č. 1) a jednotný symbol tzv. Euro panáček (obrázek č. 2).

Obrázek č. 1: Logo informační kampaně
Pramen: NBS.

Obrázek č. 2: Euro panáček
Pramen: YouTube.

Tři sta dní před dnem zavedení eura symbolicky začala mediální kampaň⁵³, která byla rozdělena celkem do devíti částí, z nichž se každá věnovala jinému tématu. Vedením informační kampaně byla pověřena NBS.

„Hlavní poselství obsahovaly informace o výměně měny, vzhledu bankovek a mincí, konverzním kurzu, hodnotě nové měny, duálním zobrazování cen a duálním oběhu.“

(Lacina & Rozmahel, 2010, str. 239)

Informace se k veřejnosti dostávaly pomocí reklamy v televizích a rádiích, inzerce v tisku, sérií dokumentů o euru, distribuce 20 mil. kusů publikací do domácností, výstav, soutěží, vzdělávacích seminářů a konferencí, speciálních internetových stránek⁵⁴ a bezplatné telefonní linky. Výsledky kampaně byly zjišťovány v lednu 2009 prostřednictvím průzkumu veřejného mínění, který provedl Statistický úřad Slovenské republiky. Výsledkem bylo 93 % občanů spokojených s dostávanými informacemi o euru.

4.3.2 Pozitiva a negativa zavedení eura na Slovensku

Za jeden z očekávaných přímých pozitivních vlivů zavedení eura bylo považováno odstranění transakčních nákladů neboli nákladů na výměnu slovenských korun za eura. Transakční náklady vznikaly nejen při výměně hotovosti a platbách bankovními kartami, ale především při transakcích na mezibankovním trhu v souvislosti s mezinárodními obchodními operacemi a spekulacemi na devizovém trhu.

Za pozitivum bylo též označováno odstranění kurzového rizika mezi slovenskou korunou a eurem, které vyplývá z volatility kurzu⁵⁵. Pro bližší představu to znamená, že do zavedení eura byly podniky a občané při nákupu nebo prodeji zboží či služeb v eurech vystaveni riziku nepříznivého vývoje kurzu, a proto některé obchody nemusely být vůbec realizovány.

Transparentnost cen, resp. jejich bezprostřední porovnatelnost (díky jednotné měně) měla za cíl ulehčit občanům orientaci jak na domácím trhu, tak na trzích ostatních členských států eurozóny. Zavedení eura dále odkrylo některé rozdíly v cenách stejných výrobků v rámci členských států, neboť dokud byly ceny vyjádřeny v národních měnách, byly dané cenové rozdíly na první pohled skryté. Zároveň se očekávalo, že cenová

⁵³ Mediální kampaň skončila 2 měsíce po zavedení eura.

⁵⁴ www.euromena.sk – internetové stránky v současnosti (ke dni 15.2.2021) už nefungují.

⁵⁵ Volatilita kurzu představuje kolísavost kurzu. Čím vyšší je volatilita, tím větší je rozpětí, ve kterém se kurz pohybuje, a tím vyšší je i kurzové riziko.

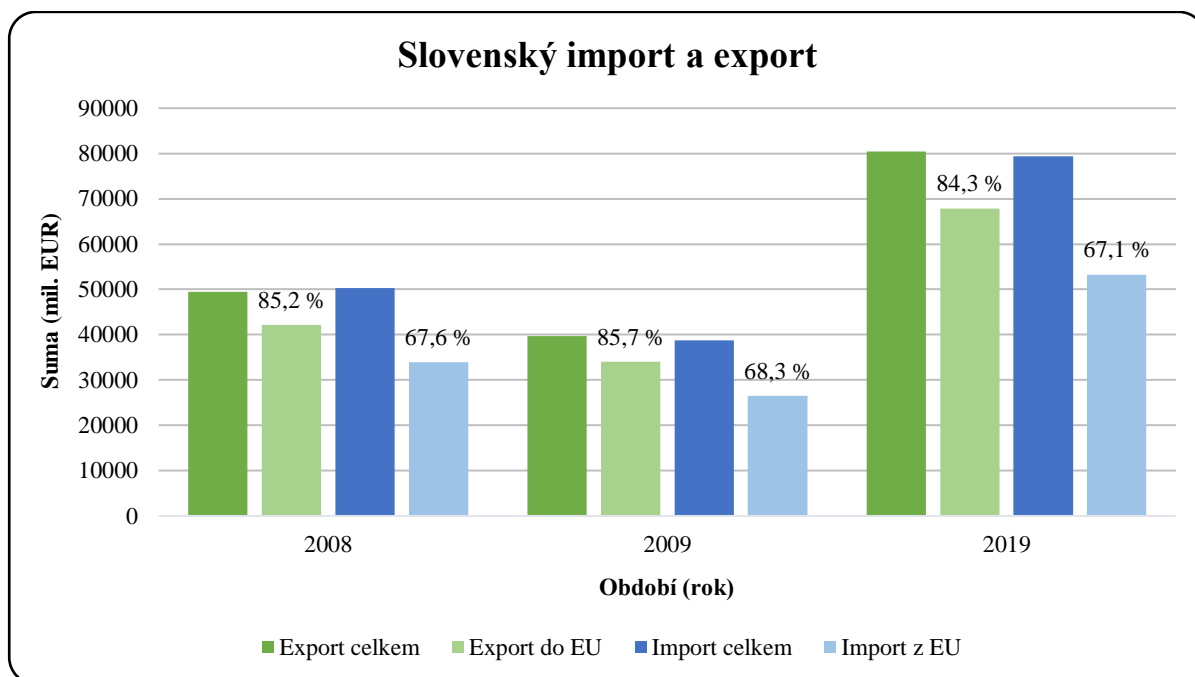
transparentnost zvýší konkurenci v podnikatelském sektoru, a následně vyšší konkurence zabráni zvyšování cen, popř. zatlačí na jejich snížení.

Ilustrujícím příkladem může být nejmenovaný švédský prodejce nábytku, u něhož, nedlouho po přijetí eura na Slovensku, stál jeden typ koberce v Bratislavě 33 EUR, zatímco v nedaleké Vídni pouze 15 EUR. Podnik následně ceny snížil a slovenským zákazníkům se omluvil. Avšak je vhodné upozornit na to, že ilustrovaný příklad není pravidlem pro příbuzné (podobné) produkty. O udržování rozdílných regionálních cen u takových produktů hovořila již analytická zpráva o vlivu zavedení eura na Slovensku z roku 2006⁵⁶. Ta rozdíly v cenách odůvodňovala několika faktory jako rozdílnými sociálními a kulturními tradicemi jednotlivých zemí, rozdílnými daňovými systémy a náklady na práci, a též celkovou ekonomickou úrovní země.

Jako vsuvku je možné uvést výsledky kontrol SOI vykonaných v souvislosti s přechodem na euro (duálním zobrazováním cen), které obsahovala výroční zpráva SOI z roku 2009. V období od 1.1.2009 do 31.12.2009 bylo na Slovensku zkontrolováno celkem 25 324 provozoven. Z nichž ve 3 136 (tj. 12,38 %) provozovnách byly zjištěny nedostatky. Mezi nejčastější pochybení v rámci prodeje výrobků patřilo chybějící duální zobrazení jednotkových cen, chybějící duální zobrazení výsledné sumy, kterou má spotřebitel zaplatit a nevydání dokladu o koupi. Ze 145 607 zkontrolovaných druhů služeb byl zjištěn nesprávný přepočítání a zaokrouhlování cen služeb u 2 419 druhů (tj. u 1,66 %). Z hlediska sortimentu byl nejvyšší podíl nedostatků zaznamenán u prodeje potravin, a to v 16,38 % ze zkontrolovaných provozoven (tj. v 856 případech z 5 227).

Jedním z očekávaných nepřímých důsledků přijetí společné měny měl být růst zahraničního obchodu. Analýza vlivu zavedení eura uváděla, že se celkový zahraniční obchod Slovenska dlouhodobě zvýší zhruba o 50 %, přičemž obchod Slovenska s eurozónou vzroste o 60 %. Pro vhodnější představu o významu zahraničního obchodu pro Slovensko je zde uveden graf (č. 5), který zobrazuje slovenský export a import v letech 2008 (rok před vstupem), 2009 (rok po vstupu) a 2019 (rok zastupující delší časový úsek od zavedení měny euro).

⁵⁶ ŠUSTER, Martin a kolektiv. *Vplyv zavedenia eura na slovenské hospodárstvo*. Národná banka Slovenska, 2006.

Graf č. 5: Slovenský import a export

Prameny: Štatistický úrad SR; vlastní výpočty.

Poznámky: Hodnoty v % představují % z celkového exportu, popř. celkového importu v daném roce a jsou zaokrouhleny na jedno desetinné místo

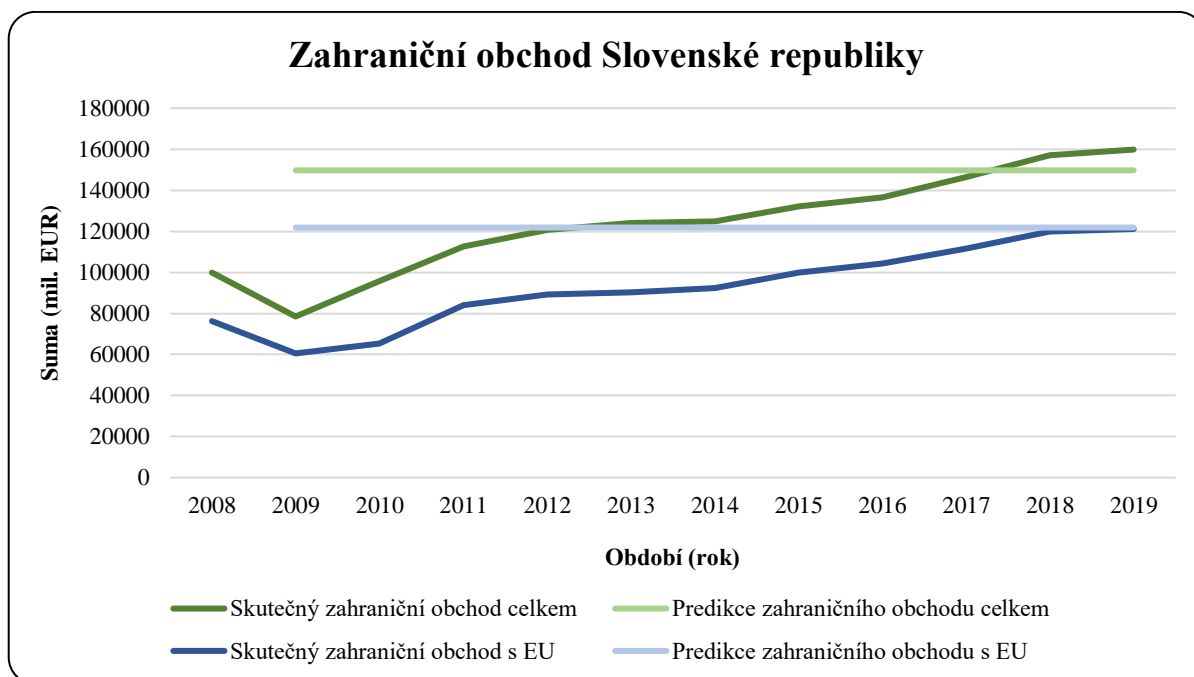
Všechny výpočty, včetně průběžných, byly zaokrouhlovány na 1 desetinné místo.

V roce 2008 představoval export Slovenska do zemí EU (42 187 mil. EUR) 85,2 % z celkového slovenského exportu (49 522,3 mil. EUR). Rok po zavedení eura se vývoz do EU snížil na 34 040,2 mil. EUR, a představoval tedy 85,7 % z celkového vývozu Slovenska (39 721,2 mil. EUR). V roce 2019 byla suma slovenského exportu 80 459,5 mil. EUR, z níž 84,3 % představoval export do zemí EU (67 856,3 mil. EUR).

Dovoz na Slovensko ze zemí EU rok před zavedením eura činil 33 970,4 mil. EUR, to odpovídalo 67,6 % z celkového dovozu (50 280,1 mil. EUR). Za rok 2009 dosáhl import z EU hodnoty 26 486,3 mil. EUR neboli 68,3 % z celkového slovenského importu (38 775,1 mil. EUR). V roce 2019 celkový import Slovenska odpovídal sumě 79 362,1 mil. EUR, z níž 67,1 % představoval import ze zemí EU (53 285,8 mil. EUR).

Zahraniční obchod⁵⁷ Slovenské republiky, resp. jeho vývoj v období od roku 2008 do roku 2019 je vyobrazen na následujícím grafu (č. 6).

⁵⁷ Suma exportu a importu.

Graf č. 6: Zahraniční obchod Slovenské republiky

Prameny: Štatistický úrad SR; vlastní výpočty.

Poznámka: Všechny výpočty, včetně průběžných, byly zaokrouhlovány na 1 desetinné místo.

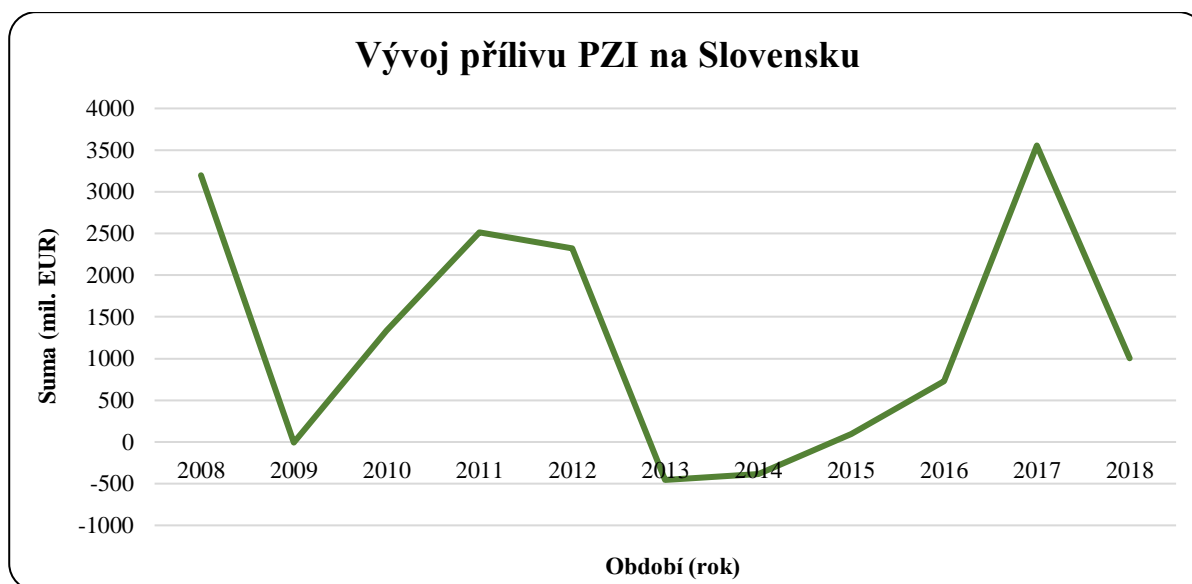
Na grafu (č. 6) je možné pozorovat, že dlouhodobý předpoklad zvýšení celkového zahraničního obchodu Slovenska o 50 % byl naplněn v roce 2018. Za to odhad maximálního vývoje zahraničního obchodu se zeměmi EU o 60 % na 121 851,84 mil. EUR prozatím naplněn nebyl, přestože v roce 2019 (dosaženo hodnoty 121 142,1 mil. EUR) k tomu mnoho nechybělo. Zajímavým byl rok 2009, kdy zahraniční obchod SR důsledkem světové finanční a hospodářské krize poklesl. Otázkou je tedy, jak velký vliv mělo přijetí eura na růst zahraničního obchodu SR v následujících letech⁵⁸, o to více s přihlédnutím k přijetí několika opatření vlády SR se záměrem zmírnit dopady krize⁵⁹. Mezi přijatá vládní opatření patřilo tzv. „šrotovné“ neboli dotace na nákup nového automobilu za splnění hlavní podmínky, a to likvidace automobilu vyrobeného před rokem 1999. Z dalších opatření lze uvést zkrácení lhůty na vrácení nadměrných odpočtů DPH z 60 na 30 dní (cílem mělo být posílení cash-flow podniků) nebo třeba zvýšení vstupní ceny

⁵⁸ Dle ekonomky Slovenské spořitelny Kataríny Muchové euro přispívá slovenskému zahraničnímu obchodu, neboť většina ZO se odehrává se státy EU a zeměmi eurozóny.

⁵⁹ Samostatné aktivity vedoucí ke zmírnění dopadů krize (kromě plnění vládních protikrizových opatření) vedlo i MZV SR. Příkladem byla realizace diplomatických misí s úmyslem přesvědčit zahraniční investory, kteří měli na Slovensku rozpracované investiční projekty, aby v nich pokračovali.

majetku pro účely jeho odpisování (pro rychlejší odpisování majetku podniku, a tím i snížení daňové povinnosti).

Zavedení eura mělo zvýšit efektivnost a konkurenci na finančních trzích, avšak nejen tyto skutečnosti měly na Slovensku (jako nepřímý pozitivní důsledek) zvýšit příliv přímých zahraničních investic (PZI). V grafu (č. 7) je znázorněn vývoj přílivu PZI na Slovensku od roku 2008 do roku 2018.

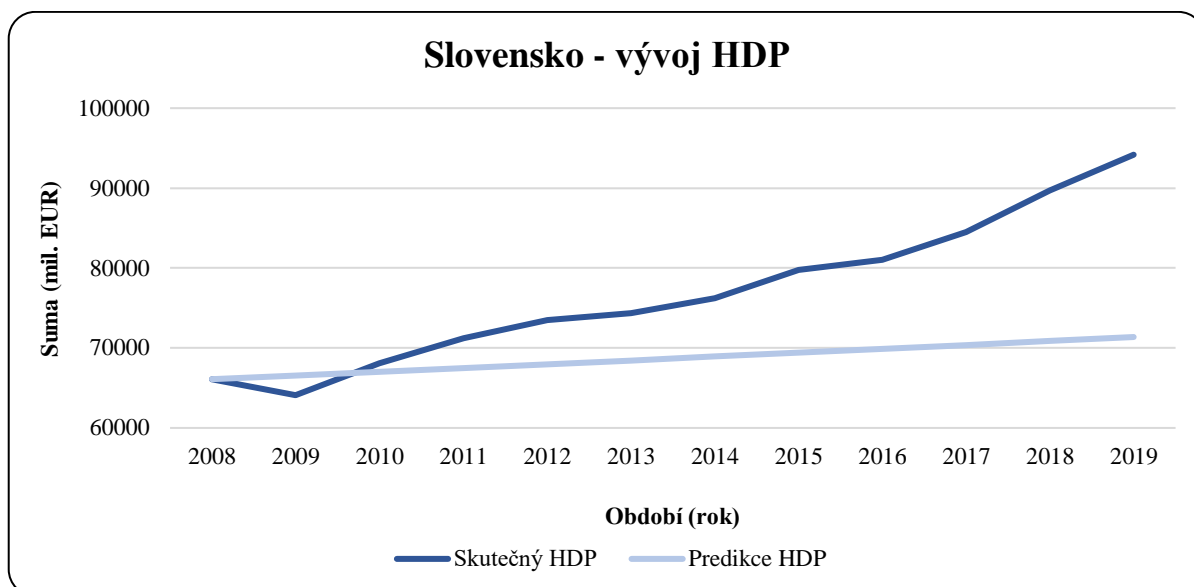
Graf č. 7: Vývoj přílivu PZI na Slovensku

Pramen: Národná banka Slovenska.

Poznámka: Data byla zaokrouhlována na 1 desetinné místo.

Znázorněný vývoj ukazuje, že odhad růstu přílivu přímých zahraničních investic nebyl naplněn, s výjimkou jediného roku, a to roku 2017, kdy příliv PZI na Slovensku byl vyšší než příliv PZI v roce 2008 (rok před rokem zavedení eura).

Očekávaný růst zahraničního obchodu a zvýšení přílivu PZI mělo mít pozitivní vliv na zrychlení ekonomického růst (HDP), a následně tedy i na zvýšení životní úrovně na Slovensku. Podle analýzy vlivu zavedení eura měla společná měna zvyšovat slovenský HDP o 0,7 % ($\pm 0,3$ %) ročně. Na grafu (č. 8) je znázorněn vývoj HDP na Slovensku mezi lety 2008 a 2019.

Graf č. 8: Slovensko – vývoj HDP

Prameny: Eurostat; vlastní výpočty.

Poznámka: Všechny výpočty, včetně průběžných, byly zaokrouhlovány na 1 desetinné místo.

Křivka skutečného vývoje HDP v grafu (č. 8) zaznamenala (až na výjimku v době celosvětové finanční krize) růst slovenské ekonomiky. V roce 2019 již skutečný HDP Slovenska (ve výši 94 177 mil. EUR) převyšoval odhad pro daný rok (ve výši 71 369,6 mil. EUR) o 32 %.

Igor Barát⁶⁰ v roce 2015, v rozhovoru pro Českou televizi, zařadil mezi praktické výhody přijetí eura, vzhledem ke slovenským občanům, zjednodušené cestování. Zjednodušené cestování podle něho nelze chápat jen ve smyslu, že po zavedení eura může Slovák platit svojí domácí měnou v ostatních státech eurozóny, ale je nutné ho chápat i v tom smyslu, že eura lze směnit za jinou měnu v podstatě v jakékoliv zemi na celém světě, neboť pochopitelně v případě slovenské koruny tomu tak nebylo.

Z hlediska původně očekávaných negativních vlivů zavedení eura byly uváděny náklady související s procesy jako úprava informačních systémů, přepočet cen, duální zobrazování cen, vzdělávání pracovníků apod. Odhady výše nákladů se pohybovaly v rozmezí 0,3 až 0,8 % slovenského HDP.

Nejvíce sdílnými ohledně vyčíslení jednorázových nákladů spojených se zavedením eura byly finanční instituce. Slovenská spořitelna vyčísčila tyto náklady (za období od roku 2007 do roku 2009) na 31 mil. EUR, Tatra banka na 23 mil. EUR a Všeobecná úvěrová

⁶⁰ Bývalý zmocněnec pro zavedení eura na Slovensku.

banka na 18,4 mil. EUR. UniCredit Bank uvedlo, že tzv. euronáklady představovaly kolem 5 mil. EUR. Z menších bank lze uvést Poštovní banku s náklady okolo 3 mil. EUR.

Sám bývalý zmocněnec pro zavedení eura na Slovensku uvedl, že přesné údaje za celou ekonomiku získat nelze, neboť je mimořádně těžké vyabstrahovat z nákladů institucí, které z nich a jaká jejich část souvisela přímo s eurem.

Ztráta vlastní nezávislé měnové politiky byla považována za značné negativum přijetí eura, neboť při přechodu na společnou měnu dochází k převodu národní pravomoci ohledně určování měnové politiky na ECB. Ztrátu schopnosti reagovat kurzem vlastní měny na ekonomickou situaci neboli přenesení měnové politiky na ECB hodnotilo negativně 20,7 % Slováků⁶¹.

Dle Petera Bukova⁶² ale zavedení eura zvýšilo diplomatickou váhu Slovenska v situacích, kdy se Slovensko účastní jednání vybraných států, které přijímají zásadní rozhodnutí pro celou EU.

Jednou z obav, spojovaných se zavedením společné měny euro, byla obava ze zvýšení cen a snížení úspor a důchodů. Podle analýzy vlivu zavedení eura⁶³, kterou vypracovalo Ministerstvo financí SR v září 2009, byl celkový vliv zavedení eura na inflaci v podstatě nulový neboli, že se očekávaný nárůst cen v mnoha spotřebitelských odvětvích nenaplnil. V roce 2009 dosáhla inflace na Slovensku hodnoty 0,9 %, pro porovnání v roce 2008 měla hodnotu 3,9 %⁶⁴.

Za 11 let od zavedení eura, resp. v období mezi lety 2009 až 2019 došlo na Slovensku ke zvýšení cen výrobků a služeb o 17,9 %. V porovnání s ostatními sousedními členskými státy EU, které neplatí eurem, jde o nejmenší nárůst. V tabulce (č. 4) jsou uvedena data týkající se růstu cen výrobků a služeb v členských státech tzv. Visegrádské čtyřky⁶⁵ včetně celkového průměru růstu cen v členských státech eurozóny.

⁶¹ Vyplývá to z průzkumu společnosti Fincentrum, jehož výsledky byly zveřejněny 4.1.2019 na webu investujeme.sk v článku, hodnotícím 10 let od zavedení eura na Slovensku.

⁶² Peter Bukov byl v období od ledna 2015 do září 2018 hlavním analytikem společnosti TopForex.

⁶³ KUEKA, Marek. *Analýza vplyvu zavedenia eura na infláciu na Slovensku (euro changeover effect)*. Inštitút finančnej politiky. Ministerstvo financií SR, 2009.

⁶⁴ Pramen: Eurostat.

⁶⁵ Regionální uskupení 4 středoevropských států, a to České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska.

Tabulka č. 4: Růst cen ve Visegrádské čtyřce a eurozóně

Růst cen za období mezi lety 2009 a 2019	
Průměr eurozóny	14,7 %
Slovensko	17,9 %
Česká republika	18,4 %
Polsko	20,7 %
Maďarsko	33,3 %

Pramen: Wood & Company.

Z tabulky je patrné, že za stejné období došlo v Česku k 18,4 %, v Polsku k 20,7 % a Maďarsku 33,3 % růstu cen výrobků a služeb. Tato skutečnost může být z dlouhodobého hlediska interpretována jako nenaplnění se obavy ohledně negativního vlivu zavedení eura na zvýšení cen.

Přesto 24,1 % respondentů průzkumu, uskutečněného k výročí deseti let od přijetí eura na Slovensku, hodnotilo růst cen jako negativum, které s sebou euro přineslo⁶⁶. Podle stejného průzkumu s sebou zavedení eura přineslo negativum v podobě podrázenosti Evropské unii (tzv. diktát Bruselu), po 10 letech od zavedení eura si to myslelo 12,1 % respondentů. Kdežto podle Martina Filka⁶⁷ je diktát, resp. dohled Bruselu vedlejší výhodou zavedení eura, neboť nutí státy k odpovědnějšímu chování.

Igor Barát již v roce 2015 označil za hlavní negativní důsledek zavedení eura náklady spojené s podílením se na záchranných mechanismech (valech), resp. s příspěvky do nich, které se odvíjejí od podílu země v eurozóně, kdy se v případě Slovenska jednalo o částky v řádech miliard eur. Teze, že euro s sebou na Slovensko přineslo ručení za závazky nedisciplinovaných zemí eurozóny měla jedno z největších zastoupení v rámci průzkumu společnosti Fincentrum⁶⁸, tuto tezi podpořilo 36,2 % dotázaných.

Pro doplnění nutno uvést, že v současnosti existuje již pouze jediný záchranný finanční mechanismus, a to Evropský stabilizační mechanismus (ESM), který nahradil

⁶⁶ Data z průzkumu byla zveřejněna 4.1.2019 v článku, hodnotícím 10 let od zavedení eura na Slovensku, na webu investujeme.sk.

⁶⁷ Martin Filko byl za tzv. druhé vlády Roberta Fica hlavním ekonomem Ministerstva financí SR a ředitelem Institutu finanční politiky.

⁶⁸ Data z průzkumu byla zveřejněna 4.1.2019 v článku hodnotícím 10 let od zavedení eura na Slovensku na webu investujeme.sk.

dřívější záchranné valy EFSM⁶⁹ a ESFS⁷⁰. Tato mezinárodní organizace byla zřízena členskými státy eurozóny. Cílem je poskytnutí pomoci zemím platících eurem v případě, že by se dostaly do vážných finančních potíží, které by měly za následek ohrožení finanční stability eurozóny. Finance ESM získává prostřednictvím členských států. Podíl na kapitálu ESM je určen podle speciálního klíče vycházejícího z klíče pro stanovení podílů na základním kapitálu ECB. Splacený kapitál ESM představuje přibližně 80 mld. EUR z celkového upsaného kapitálu ve výši téměř 705 mld. EUR. Slovensku byl vyměřen kapitálový příspěvek ve výši 5,77 mld. EUR (0,82 % z celkového upsaného kapitálu), z něhož muselo Slovensko splatit částku 0,66 mld. EUR, zbytek vyměřené částky je splatný na vyzvání. Organizace při poklesu jejího základního kapitálu pod 80 mld. EUR může vyzvat členské státy ke splacení jejich podílů.

V současnosti by se Česká republika při potenciálním zavedení eura podílela na příspěvcích do ESM 2,26 procenty. Konkrétně to znamená, že by ČR musela „ihned“ splatit v přepočtu 46,4 mld. Kč a na případné vyzvání dalších necelých 363 mld. Kč⁷¹.

Problematika záchranných mechanismů byla pro Slovensko ještě o něco významnější než v jiných zemích, neboť byla provázena dramatickými událostmi. Slovensko byla poslední ze 17 zemí eurozóny, která v říjnu roku 2011 rozhodovala o podpoření nebo nepodpoření navýšení částky, kterou ručily země eurozóny za EFSF, jenž poskytoval úvěry zadluženým zemím eurozóny (zejména Řecku). Tehdejší předsedkyně vlády Iveta Radičová spojila hlasování o podpoře EFSF s hlasováním o důvěře vládě. Poslanci však 11. října 2011 důvěru vládě nevyslovili. O dva dny později 13. října 2011 si poslanci nejprve odhlasovali zkrácení tehdejšího volebního období, resp. předčasné volby, a poté i souhlas s podporou EFSF. V červnu následujícího roku pak již za nové vlády (Roberta Fica) parlament schválil vytvoření stálého záchranného fondu eurozóny (ESM).

⁶⁹ Evropský mechanismus finanční stabilizace = instituce, která měla za cíl pomoci kterémukoliv členskému státu EU v situaci, pokud by se dostal do potíží s platební bilancí. Pomoc danému státu spočívala v poskytování záchranných půjček jménem EU. Finance byly získávány pomocí emise dluhopisů, za něž ručily všechny státy EU v poměru, který odpovídal jejich příspěvku do evropského rozpočtu. Během doby existence EFSM této možnosti využilo Řecko, Irsko a Portugalsko.

⁷⁰ Evropský nástroj finanční stability = instituce, která měla za cíl chránit členské státy eurozóny před finanční nestabilitou prostřednictvím poskytování záchranných půjček. Finance byly získávány pomocí emise dluhopisů, za něž se zaručili jednotliví členové eurozóny v poměru svých příspěvků na kapitál ECB. Tato služba byla ukončena 30. června 2015, za dobu její existence ji využilo Řecko, Irsko a Portugalsko. Od zmíněného data však EFSF nadále přijímá splátky dluhu a vyplácí jistinu včetně úroku držitelům dluhopisů, které vydal.

⁷¹ Zdroj: ECB, ČNB, ESM, vlastní výpočty. Při výpočtech byla použita data ohledně upsaných základních kapitálů národních centrálních bank, které v součtu představují základní kapitál ECB, aktuální k 30. lednu 2020. Pro převod jednotek z EUR na Kč byl použit devizový kurz ČNB ze dne 15.2.2021.

Splatný finanční příspěvek do ESM ve výši 0,66 mld. EUR Slovensko následně uhradilo z peněz půjčených na finančních trzích.

„Truchlení po slovenské koruně jsem nezaznamenal. Lidé plně akceptují euro jako národní měnu a nepovažují tento fakt za něco, co oslabuje jejich státnost.“ (Mesežnikov, 2009, str. 36)

Podle průzkumu Eurobarometru zveřejněného v listopadu roku 2019 (po deseti letech od přijetí eura) 67 % lidí na Slovensku při nakupování nepřepočítávalo ceny na slovenskou korunu vůbec. Naopak denně přepočítávalo ceny na slovenskou korunu 17 % respondentů, přičemž dalších 11 % tak činilo pouze při výjimečných nákupech jako byla třeba koupě domu nebo auta.

Naladěním Slováků v souvislosti se zrušením koruny, několik let po přijetí eura na Slovensku, se zabýval i jeden z článků časopisu Respekt⁷². Zatímco jedni na světovou měnu nadávali, druzí na ni nedali dopustit. Za první skupinu lze zmínit ní vyzdvihované teze jako, že zavedení eura na Slovensku způsobilo drahotu a poloprázdnou peněženku neboli lakonicky řečeno *„tři sta korun bylo více než deset eur“*. Mezi teze zastánců eura patřilo odpadnutí nutnosti pojišťovat se proti kolísání kurzu, rychlejší převody peněz a možnost dlouhodobého plánování byznysu. Proces byznysu popisoval Zsolt Bindics⁷³ (vedoucí podniku zabývajícího se pěstováním rajčat) na obchodování se Španělskem.

„Jim dozrávají rajčata v zimě, tak je koupím za dva miliony a dovezu do střední Evropy. Nám dozrávají na jaře, pak je zase oni za ty samé dva miliony ode mne dovezou na jih. Bez eura by to takhle hladce nešlo.“ (Bindics, 2014, str. 44)

Zjednodušeně je možné pozorovat psychologický efekt zavedení eura. Zatímco spotřebitelé vnímali méně kusů bankovek a mincí v peněžence jako zchudnutí, tedy jako negativní jev, podnikatelé naopak ceny zobrazené v eurech vítali, neboť se pak výrobek pro spotřebitele jevil jako levnější.

V lednu 2019 se v Bratislavě konala mezinárodní konference při příležitosti desátého výročí přijetí eura na Slovensku. Účastníci konference, resp. bankéři, zástupci vlády, podnikatelská sdružení a zahraniční experti se shodli na tom, že euro Slovákům pomohlo. Podle guvernéra Národní banky Slovenska⁷⁴ bylo zavedení eura na Slovensku vzorovým příkladem hospodářské politiky, kde byly předem vyhodnoceny přínosy,

⁷² Vydání č. 9, ročník 25 (rok 2014), s. 44-45.

⁷³ Finalista soutěže podnikatel roku 2014 na Slovensku, a zároveň předseda družstva GreenCoop.

⁷⁴ Guvernérem NBS byl Jozef Makúch.

náklady a vlivy na ekonomická odvětví. Tehdejší ministr financí⁷⁵ uvedl, že euro vnímá jako jeden z největších úspěchů v Evropě, který přináší stabilitu a konkurenční výhodu. Odborné manuály, konzultace a semináře, údajně díky kterým byl slovenský podnikatelský sektor připraven na euro, vyzdvihoval předseda slovenské obchodní a průmyslové komory⁷⁶. Ze zahraničních expertů lze zmínit ekonoma Athanasiose Orphanidese⁷⁷, který označil přístup Slovenska ke společné měně jako implementaci doporučení ekonomů, která vedla k rychlému ekonomickému růstu.

Taktéž v lednu 2019 zveřejnil magazín Financial Report výstup z ankety mezi slovenskými finančními analytiky ohledně hodnocení eura po 10 letech na Slovensku.

Jana Glasová⁷⁸ považovala za pozitivum eura transparentnost cen výrobků a služeb, dále uváděla zjednodušení vstupu evropských podniků na slovenský trh, což se v důsledku projevilo rozšířením nabídky produktů a služeb na trhu a zvýšením konkurenčního boje o zákazníka. Jako negativum měny uvedla ztrátu výnosů finančních institucí ze směnárenských transakcí a devizových obchodů. Katarína Muchová⁷⁹ zmiňovala výhodu zavedení eura spočívající v eliminaci rizik spojených se směnným kurzem a transakčních nákladů pro podniky. Za negativum označila ztrátu kontroly Slovenska nad monetární politikou.

Jakub Rosa⁸⁰ označil za přednost přijetí eura schválení strukturálních ekonomických reforem, které dle něho nastartovaly ekonomický růst, a díky nim se Slovensko stalo atraktivnějším pro zahraniční investory. Rosa mezi negativa eura zařadil např. účast na záchranném mechanismu pro Řecko nebo odevzdání kompetencí nastavení měnové politiky. Marcel Laznia⁸¹ označil za přínos eura měnovou stabilitu, která se prý projevila při vypuknutí důsledků finanční krize, když Slovensko nepocítilo turbulentní změny směnných kurzů tak jako okolní země. Laznia jako negativum zavedení eura označil ztrátu měnové politiky.

⁷⁵ Peter Kažimír.

⁷⁶ Peter Mihók.

⁷⁷ Profesor praxe globální ekonomiky a managementu na Massachusettském technologickém institutu.

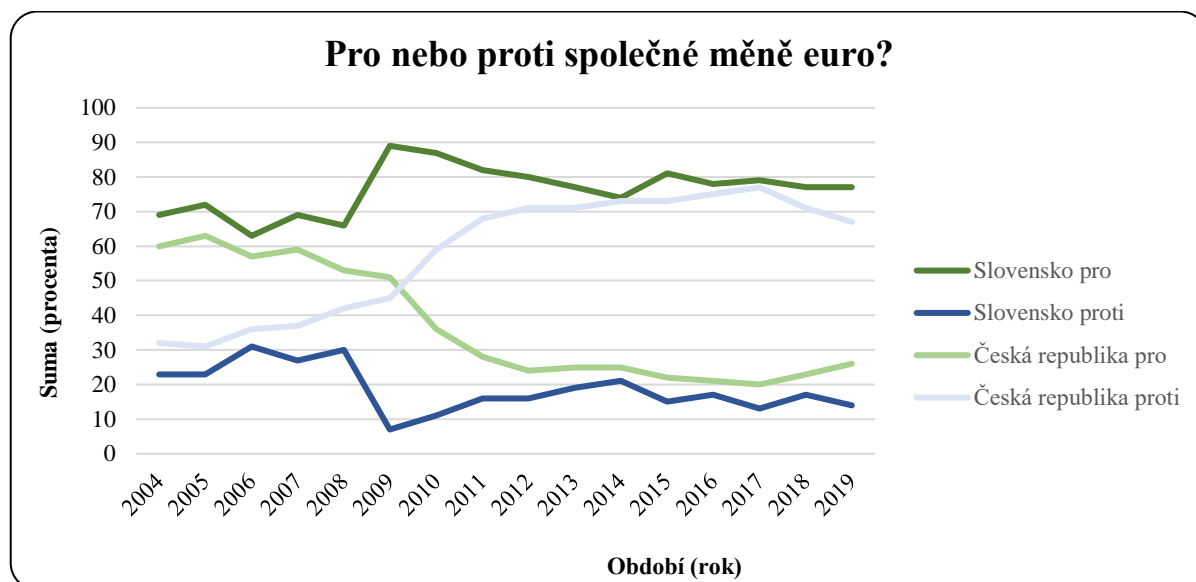
⁷⁸ Analytička Poštovní banky.

⁷⁹ Analytička Slovenské spořitelny.

⁸⁰ Analytik Across Private Investments.

⁸¹ Analytik Slovenské bankovní asociace.

Hodnocením eura veřejností se pravidelně zabýval průzkum Eurobarometr⁸². Výsledky podpory a nepodpory společné měny euro na Slovensku a v České republice zobrazuje graf (č. 9).

Graf č. 9: Pro nebo proti společné měně euro?

Pramen: Eurobarometr.

Z grafu (č. 9) vyplývá, že rok před vstupem Slovenska do eurozóny (2008) podporovalo euro 66 % Slováků, v roce 2009 (rok po zavedení eura) to bylo 89 % a v roce 2019 celkem 77 % Slováků. Z uvedených údajů se zdá, že jsou Slováci spíše tzv. eurooptimisté, i přestože podpora eura od vstupu Slovenska do eurozóny klesá. Podpora společné měny v České republice klesá již od jejího vstupu do EU. Zlomovým rokem pro ČR, odkdy bylo více lidí proti zavedení eura než pro jeho přijetí, byl rok 2009 (rok, kdy na Slovensku euro zavedli). V roce 2019 podporovalo zavedení eura 26 % Čechů, zatímco proti jich bylo 67 %.

Opět je pro srovnání nutno uvést výsledek průzkumu veřejného mínění společnosti TopForex, který byl zveřejněn v červenci roku 2018⁸³. Z něho sice vyplývá, že 70 % Slováků vyjádřilo evropské měně podporu, současně by se ale více než 50 % dotázaných vrátilo zpět ke slovenské koruně.

⁸² Eurobarometry jsou pravidelné průzkumy veřejného mínění, zadávané ke zpracování evropskými institucemi.

⁸³ Data z průzkumu byla zveřejněna 14.7.2018 v článku „PRIESKUM: Približne 70 percent Slovákov je spokojných s prijatím eura“ na webu teraz.sk.

5 Závěr

K dnešnímu dni⁸⁴ je členy eurozóny 19 států Evropské unie. Bylo zjištěno, že 8 z 11 zakládajících států eurozóny před jejich vstupem do měnové unie překračovalo stanovené kritérium veřejných financí. Naopak přistupující členské státy eurozóny (kromě Řecka) v zásadě neměly s plněním tohoto kritéria problém. Zajímavým faktem je, že ze všech dosavadních členů eurozóny splňovaly konvergenční kritéria z pohledu rok před jejich vstupem a rok po jejich vstupu pouze 3 členské státy. Jednalo se o jeden ze zakládajících států (Francie) a o dva státy z přistupujících (Lotyšsko a Litva). Kritérium konvergence úrokové míry za sledované období bylo splněno ve všech sledovaných případech, a tak logicky vyvstává otázka, zda má smysl, aby toto kritérium bylo při ucházení se o vstup do eurozóny dále vyžadováno. Konvergenční kritéria považují někteří (např. Zdeněk Tůma) za zastaralá. Faktem je, že byla přijata před téměř 30 lety, nicméně je vhodné připomenout, že i jakákoliv jiná kritéria budou vždy výsledkem politického kompromisu, a tudíž jejich ekonomická relevance nebude muset být ideální.

Česká republika během let 2005 až 2020 vesměs konvergenční kritéria plnila, tedy alespoň ta, která mohla být vyhodnocena. Nejlépe na tom byla s plněním kritéria konvergence úrokové míry, kdy za celé sledované období hodnota dlouhodobé úrokové sazby nepřekročila potenciální referenční hodnotu. Zároveň ani jednou za sledované období nepřekročil podíl vládního dluhu ČR k HDP referenční hodnotu 60 %. Naopak u podílu veřejného deficitu k HDP a zejména u kritéria cenové stability (inflačního kritéria) ne vždy byla referenční hodnota dodržena. Kritérium dodržování normálního fluktuačního rozpětí nemohlo být vyhodnoceno, neboť ČR doposud nevstoupila do evropského systému směnných kurzů II.

Přístupy českých vlád k problematice přijetí eura se v průběhu let podstatně lišily, přičemž by se daly obecně shrnout do následujících období. Období od roku 2002 do roku 2007 se vyjadřovalo kladným přístupem k přijetí společné měny, to lze demonstrovat např. přijetím dokumentu o strategii připojení k EMU nebo zřízením Národní koordinační skupiny. Období mezi lety 2007 a 2014 lze charakterizovat jako neutrální přístup nebo spíše odsunutí problematiky přijetí eura do pozadí, neboť se tomuto tématu vlády ČR téměř nevěnovaly. Období od roku 2014 do roku 2017 představuje touhu navrátit se k této problematice, a zároveň se vyjadřuje kladným vztahem k přijetí eura (vyplývá to z

⁸⁴ Ke dni 15.2.2021.

programového prohlášení vlády Bohuslava Sobotky). Opačný postoj k přijetí eura představuje období od roku 2017 až do současnosti (únor 2021), a to odmítání přijetí eura, to naopak vyplývá z programového prohlášení vlády Andreje Babiše.

Pokud by se Česká republika rozhodla přijmout společnou měnu euro bude nutné učinit několik legislativních procesů. Kromě novelizace mnoha zákonů bude dle národního plánu potřeba přijmout obecný zákon o zavedení eura, a taktéž přijmout nový zákon o ČNB (popř. stávající zákon novelizovat).

Inspirující pro Českou republiku mohou, ale také nemusí být zkušenosti Slovenska. Zatímco na jedné straně odpadly Slovákům po přijetí eura transakční náklady, na druhé straně přišly relativně vysoké jednorázové náklady v souvislosti s procesy jako úprava informačních systémů, přepočten cen, duální zobrazování cen, vzdělávání pracovníků apod. Výhoda v podobě odstranění kurzového rizika mezi slovenskou korunou a eurem může být konfrontována se ztrátou vlastní nezávislé měnové politiky. Někteří ekonomové (např. Martin Filko) převod národní pravomoci ohledně určování měnové politiky na ECB vnímají jako pozitivum, neboť to nutí státy k odpovědnějšímu chování. Růst zahraničního obchodu a růst HDP, k nimž skutečně od finanční krize došlo, mohou, ale taktéž nemusí přímo souviset s přijetím společné měny, neboť slovenská vláda přijala několik opatření ke zmírnění dopadů krize. Zvýšení cen za deset let eura na Slovensku bylo v porovnání s ostatními členy Visegrádské čtyřky nejnižší, avšak ostatní členové tohoto uskupení se neúčastnili záchranných mechanismů (valů), které se odvíjejí od členství v eurozóně, a tudíž ani nemuseli platit příspěvek ve výši několika mld. EUR po vzoru Slovenska. Česká republika by se v současnosti při potenciálním zavedení eura podílela na příspěvcích do již jediného záchranného finančního mechanismu (ESM) 2,26 procenty, to odpovídá příspěvku ve výši několika stovek mld. Kč. Nicméně pro Slovensko byla problematika účastenství se na záchranných mechanismech ještě dramatičtější, neboť díky tomu byla vyslovena nedůvěra vládě Ivety Radičové, načež došlo k předčasným volbám, a zároveň Slovensko splatný finanční příspěvek do ESM ve výši 0,66 mld. EUR následně uhradilo z peněz půjčených na finančních trzích. Mezi praktické výhody společné měny byly řazeny transparentnost cen výrobků a služeb nebo zjednodušené cestování (možnost platit eurem, popř. směnit euro téměř kdekoli na světě). Na politické úrovni je za výhodu považována větší diplomatická váha Slovenska v rámci EU, díky členství v eurozóně.

Vzhledem k tomu, že dle pravidelných průzkumů Eurobarometru (zabývajících se hodnocením eura veřejností) jsou Češi dlouhodobě o mnoho odmítavější vůči euru než

Slováci, je nepravděpodobné, že by bylo zavedení eura občany ČR v blízké budoucnosti podporováno. Tudíž je nepravděpodobné, že by byl vyvíjen výraznější tlak na vrcholné politické představitele České republiky, a že by v důsledku toho došlo v blízké budoucnosti k přijetí společné měny.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Odborná autorská literatura

DĚDEK, Oldřich. *Doba eura: Úspěchy i nezdary společné evropské měny*. 1. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2014, s. 335. ISBN 978-80-7201-933-5.

DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: Od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 260. ISBN 978-80-7400-076-8.

HRUŠKA, Blahoslav. *EURORÁJ SE SLOVÁKŮM NEOTEVŘEL*. Časopis EKONOM. Číslo 34, 27.8 – 2.9.2009, Bratislava.

KOUDELKA, Zdeněk. *Závazek eura nemáme*. Česká justice. Listopad 2017. [online]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/zavazek-eura-nemame/>

LACINA, Lubor a Petr ROZMAHEL. *Euro: ano/ne?*. 1. vydání. Praha: Alfa nakladatelství, 2010, s. 319. ISBN 978-80-87197-26-4.

LACINA, Lubor. *Měnová integrace: Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 538. ISBN 978-80-7179-560-5.

SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna: Realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vydání. Brno: Masaryková univerzita, 2009, s. 291. ISBN 978-80-210-5082-2.

6.2 Další prameny

BARÁT, Igor. *Když Slovensko přešlo na euro*. Studio 6, ČT 1. Premiéra dne 29. května 2015. [online]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096902795-studio-6/215411010100529/obsah/403672-kdyz-slovensko-preslo-na-euro>

BUKOV, Peter. *Euro na Slovensku oslavuje 10 rokov. Jeho hodnotenie nie je zďaleka jednoznačné*. DennikN.sk. Červenec 2018. [online]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/blog/1192121/euro-na-slovensku-oslavuje-10-rokov-jeho-hodnotenie-nie-je-zdaleka-jednoznacne/>

Convergence Report. European Central Bank, May 2000. [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>

Convergence Report. Report required by Article 109 j of the Treaty establishing the European Community. European Monetary Institute, March 1998. [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf>

Council regulation (EC) No 2866/98 of 31 December 1998 on the conversion rates between the euro and the currencies of the Member States adopting the euro. [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Narizeni-Rady-ES-c-28661998.pdf

ČTK. *Startuje trvalý euroval. Slovensko si na něj musí půjčit.* Lidovky.cz. Říjen 2012. [online]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/statni-pokladna/startuje-trvaly-euroval-slovensko-si-na-nej-musi-pujcit.A121008_122317_statni-pokladna_mev

ČT24. *Slovenský parlament schválil volby a nakonec i eurofond a nového předsedu.* Říjen 2011. [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1238230-slovensky-parlament-schvalil-volby-a-nakonec-i-eurofond-a-noveho-predsedu>

ČT24. *Posílení eurovalu na Slovensku neprošlo, vláda Radičové padla.* Říjen 2011. [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1238538-posileni-eurovalu-na-slovensku-neproslo-vlada-radicove-padla>

Denmark and the Treaty on European Union. Official Journal C 348. Prosinec 1992. [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:41992X1231&rid=1>

HÖFERT, Andreas. *The 20th anniversary of the EMS crisis.* UBS. Srpen 2012. [online]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20131231114048/http://www.ubs.com/global/en/about_ubs/flow_ubs/andreas_hoefert/2012/8/31/the-20th-anniversary-of-the-ems-crisis.html

Idnes.cz. *Slováci posvětili rozšíření eurofondu, Sulik se obrátí na Ústavní soud.* Říjen 2011. [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/slovaci-posvetili-rozsireni-eurofondu-sulik-se-obrati-na-ustavni-soud.A111013_165033_eko_euro_hro

Investujeme.sk. *10 rokov eura na Slovensku – čo nám dalo a čo vzalo*. Načteno 20. ledna 2020. [online]. Dostupné z: <https://www.investujeme.sk/clanky/10-rokov-eura-na-slovensku-co-nam-dalo-a-co-vzalo/>

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii. Úřední věstník Evropské unie C 202 ze dne 7.6.2016. [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016M/TXT&from=EN>

Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie. Úřední věstník Evropské unie C 202 ze dne 7.6.2016. [online]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0002.01/DOC_3&format=PDF

Konvergenční zpráva. Evropská Centrální Banka, Prosinec 2006. [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200612cs.pdf?ddfd030fc908ea4fb208a92baf8b7991>

Konvergenční zpráva. Evropská Centrální Banka, Květen 2007. [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200705cs.pdf?cf70d636b161fdb481efe79da1b1fd8f>

Konvergenční zpráva. Evropská Centrální Banka, Květen 2008. [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805cs.pdf?dea566e47ce0023f6121806356d58b91>

Konvergenční zpráva. Evropská Centrální Banka, Květen 2010. [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201005cs.pdf?076c1ea4b9d860e76304232656dd4b5d>

Konvergenční zpráva. Evropská Centrální Banka, Červen 2013. [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201306cs.pdf?bc8ef2bad942cc5bf2683a0232c3d2b3>

Konvergenční zpráva. Evropská Centrální Banka, Červen 2014. [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr201406cs.pdf?cb7b4d35bebab59fc9e570191d55b866>

KRAUS, Matěj. *Euro: jsme ho povinni přijmout?.* *Hospodářské noviny*. Červenec 2014. [online]. Dostupné z: <https://ihned.cz/c1-62543380-euro-jsme-povinni-ho-prijmout>

KULEKA, Marek. *Analýza vplyvu zavedenia eura na infláciu na Slovensku (euro changeover effect)*. Ministerstvo financií SR, Inštitút finančnej politiky MF SR. September 2009. [online]. Dostupné z: https://finance.gov.sk/files/archiv/priloha-stranky/19993/46/EA15_EURO_A_INFLACIA.pdf

Maastrichtská smlouva. *Treaty on European Union*. Official Journal of the European Communities (92/C 191/01). Červenec 1992. [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT&from=CS>

Ministerstvo financí ČR. *Institucionální zajištění zavedení eura v ČR*. 2005. [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2005_Institucionalni-zajisteni-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

Ministerstvo financí ČR. *Národní plán zavedení eura v České republice*. Neprodejná publikace. Květen 2007. [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-narodni-plan_Plan_2007_Narodni-plan-zavedeni-eura-v-CR-CZ.pdf

MITTAŠ, Marek. *Anketa: Ako hodnotíte prínosy a negatíva pre Slovensko za desať rokov v eurozóne?.* Financial Report. Březen 2019. [online]. Dostupné z: <https://www.finreport.sk/vas-nazor/anketa-ako-hodnotite-prinosy-a-negativa-pre-slovensko-za-desat-rokov-v-eurozone/?host=773024cc3558f67d0e19325107bb569a>

Národná banka Slovenska. *Harmonogram zavedenia eura v SR*. Načteno 14. února 2021. [online]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/o-narodnej-banke/nbs-v-eurosysteme/euro-na-slovensku/zavedenie-eura-v-sr/harmonogram-zavedenia-eura-v-sr>

Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR. *Příprava právního prostředí na zavedení eura v ČR*. Březen 2009. [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Priprava-pravniho-prostredi-na-zavedeni-eura-v-CR.pdf

Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR. *Volba scénáře zavedení eura v České republice*. Červen 2006. [online]. Dostupné z:

https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

Narízení Rady (ES) č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura. [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Narizeni-Rady-ES-c-110397.pdf

Narízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura. Úřední věstník Evropské unie L 139. [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998R0974&from=CS>

NIEDERMAYER, Luděk. *Kolik by stálo potencionální přistoupení České republiky do eurozóny?*. Prosinec 2017. [online]. Dostupné z: <https://www.niedermayer.cz/o-eu-a-cr-v-ni/articles/potencialni-pristoupeni-ceske-republiky-do-eurozony>

PETŘÍK, Lukáš. *Ekonom nám vysvětlil, o kolik miliard může Česká republika přijít kvůli Řecku a co se stane při bankrotu. Přehledně, kdo je v krizi eura namočen*. Euportal.cz. Červenec 2015. [online]. Dostupné z: <https://www.euportal.cz/ShowArticleMobile.aspx?id=14009>

Protokol č. 4 o Statutu ESCB a ECB. Leden 2008. [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Protokol-c-0004_o-Statutu-Evropskeho-systemu-centralnich-bank-a-Evropske-centralni-banky.pdf

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-19/03 ze dne 14. 9. 2004. [online]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-legislativa_Rozsudek-Soudniho-dvora-ve-veci-C-1903-Verbraucher-Zentrale-Hamburg-eV.pdf

ŠIMEČKA, M. Martin. *ŽIVOT BEZ KORUNY*. Časopis RESPEKT. 24.2. – 2.3.2014. Ročník XXV.

ŠUSTER, Martin a kol. *VPLYV ZAVEDENIA EURA NA SLOVENSKE HOSPODARSTVO*. Národná banka Slovenska, Odbor výskumu NBS. 2006. [online]. Dostupné z: https://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/06_kol1.pdf

TA3. *Prinieslo euro Slovensku zdražovanie? Ekonomovia to nepotvrdili*. Leden 2020. [online]. Dostupné z: <https://www.ta3.com/clanok/1173266/prinieslo-euro-slovensku-zdrazovanie-ekonomovia-to-nepotvrdili.html>

TASR. *PRIESKUM: Približne 70 percent Slovákov je spokojných s prijatím eura*. Teraz.sk. Červenec 2018. [online]. Dostupné z: <https://www.teraz.sk/ekonomika/financie-priblizne-70-slovakov-je-s/336896-clanok.html>

Trend.sk. *Kolko stálo euro? Nikto presne nevie*. Říjen 2009. [online]. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/kolko-stalo-euro-nikto-presne-nevie-2.html>

TŮMA, Zdeněk. *Tůma: Eurozóna by měla revidovat podmínky vstupu*. Ihned.cz, ČTK. Leden 2007. [online]. Dostupné z: https://ihned.cz/c6-10095530-20099780-000000_d-10095530-20099780-000000_d-10095530-20099780-Q00000_d1-tuma-eurozona-by-mela-revidovat-podminky-vstupu

Usnesení vlády ČR č. 353 ze dne 11. dubna 2007 o Národním plánu zavedení eura v České republice. [online]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRes/93D72E6FA474988FC12572B900233D55?OpenDocument

Vláda ČR, ČNB. *Strategie přistoupení ČR k eurozóně*. Praha: Září 2003. [online]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/.galleries/strategie_dokumenty/strategie_pristupu_cr_k_eu.pdf

Vláda ČR. *Programové prohlášení vlády ČR*. Praha: Srpen 2002. [online]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/vladimir-spidla/Programove-prohlaseni-vlady_1.pdf

Vláda ČR. *Programové prohlášení vlády ČR*. Srpen 2004. [online]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/stanislav-gross/Programove-prohlaseni-vlady-Ceske-republiky_1.pdf

Vláda ČR. *Programové prohlášení vlády ČR*. Duben 2005. [online]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/jiri-paroubek/Programove-prohlaseni-vlady-Jiriho-Paroubka_1.pdf

Vláda ČR. *Programové prohlášení vlády ČR*. Praha: Únor 2014. [online]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite/dokumenty/programove_prohlaseni_unor_2014.pdf

Vláda ČR. *Programové prohlášení vlády ČR*. Leden 2018. [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni-vlady-162319/>

Vláda ČR. *Programové prohlášení vlády ČR*. Praha: Červen 2018. [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/Programove-prohlaseni-vlady-cerven-2018.pdf>

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 15/1988 Sb., o Vídeňské úmluvě o smluvním právu. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1988-15>

Výstup z mezinárodní konference „10 years of the Euro in Slovakia“ konané dne 10. ledna 2019. [online]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/img/Documents/PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2019/01-2019/01_biatec19-1_10rokovkonferencia.pdf

Wikipedia. *Evropský stabilizační mechanismus*. Načteno 14. února 2021. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%BD_stabiliza%C4%8Dn%C3%AD_mechanismus

Zákon České národní rady č. 6 ze dne 17. prosince 1992 o České národní bance. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6>

Zákon č. 659 ze dne 28. listopadu 2007 o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/img/Documents/Legislativa/UplneZneniaZakonov/Z6592007.pdf>

ŽDÁREK, Václav. *Metody a způsoby přijetí eura*. CES VŠEM. Praha. Listopad 2006. [online]. Dostupné z: https://www.cesvsem.cz/data/data/ces-soubory/konference-seminare/gf_Praha1106_VZ.pdf

6.3 Internetové zdroje

Eurobarometr, 2019. [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/yearFrom/2017/yearTo/2020/surveyKy/2243>

Eurobarometr, 2020. *What is your opinion on each of the following statements? Please tell me for each statement, whether you are for it or against. A European economic and monetary union with one single currency, the euro European Union.* [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/chartType/lineChart/themeKy/29/groupKy/183/savFile/11>

ESM. Načteno 9. března 2020. *Shares and capital per ESM Member.* [online]. Dostupné z:

<https://www.esm.europa.eu/esm-governance>

Eurostat, 2021. *EMU convergence criterion series – annual data.* [online]. Dostupné z:

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=irt_lt_mcby_a&lang=en

Eurostat, 2021. *General government gross debt.* [online]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_17_40/default/table?lang=en

Eurostat, 2021. *HICP (2015 = 100) – annual data (average index and rate of change).*

[online]. Dostupné z:

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_hicp_aind&lang=en

Eurostat, 2021. *Government deficit/surplus, debt and associated data.* [online]. Dostupné

z:

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_10dd_edpt1&lang=en

Eurostat, 2020. *Gross domestic product at market prices.* [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00001/default/table?lang=en>

Národná banka Slovenska, 2020. *Priame zahraničné investície.* [online]. Dostupné z:

<https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie>

Slovenská obchodná inšpekcia. *Výsledky kontrol pri prechode na euro – podľa krajov*. Leden 2010. [online]. Dostupné z: <https://www.soi.sk/files/documents/kcinnost/euro-tabu%C4%BEky%20rok%202009.xls>

Slovenská obchodná inšpekcia. Březen 2010. [online]. *Výročná správa 2009*. Dostupné z: https://www.soi.sk/files/documents/vyročne-spravy/2009/text%20v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1%20spr%C3%A1va%202009_3.rtf

Štatistický úrad SR, 2020. *Celkový dovoz a celkový vývoz podľa kontinentov a ekonomických zoskupení krajín (definitívne údaje)*. [online]. Dostupné z: http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_INTERN/zo0104rs/v_zo0104rs_00_00_00_sk

6.4 Zdroje obrázků

Obrázek č. 1. *Logo informační kampaně*. Dostupné z: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_EURO/NP_SK_APRIL2008.pdf

Obrázek č. 2. *Euro panáček*. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jUbCnW03pb0>